

Київський національний торговельно-економічний
університет

Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ОБЛІК ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ»

Студентки 2 курсу, 4м групи,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»,
спеціалізації «Облік,
оподаткування та оцінювання
в бізнесі»

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

Гарант освітньої програми
доктор економічних наук,
професор

Шкурко Анастасії
Юріївни

Кияшко Ольга
Михайлівна

Бенько Микола
Миколайович

Київ 2019

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретичні основи обліку доходів підприємства ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс»	6
1.1. Економічна сутність, класифікація та оцінка доходів підприємства сфери послуг	6
1.2. Концептуальні засади обліку доходів сфери послуг	10
Розділ 2. Сучасний стан організації обліку доходів на підприємстві сфери послуг «Брітіш Авто Клуб Асістанс»	17
2.1. Фінансовий облік доходів та його організація сфери послуг	17
2.2. Облік доходів в управлінні підприємством сфери послуг.....	24
2.3. Відображення доходів від надання послуг у фінансовій звітності.....	30
Розділ 3. Удосконалення обліку доходів від надання послуг на підприємстві «Брітіш Авто Клуб Асістанс»	39
3.1. Напрями і заходи удосконалення обліку доходів від надання послуг на підприємстві «Брітіш Авто Клуб Асістанс»	39
3.2. Удосконалення обліку доходів від надання послуг в умовах використання сучасних інформаційних технологій.....	43
Висновки.....	47
Список використаних джерел додатки.....	50
Додатки.....	56

ВСТУП

Формування механізму обліку та оподаткування доходів на підприємствах сфери послуг в сучасних умовах виступає одним з основним елементів системи управління. Забезпечення об'єктивності системи обліку та налагодження високого рівня фінансової дисципліни у процесі проведення облікових процедур є запорукою стабільного розвитку підприємств сервісного сектору економіки. Актуальною на сьогодні є проблема удосконалення обліку доходів від надання послуг. Дохід в економіці розглядається як збільшення ресурсів на підприємстві для подальшого розвитку. Впровадження новітніх технологій автоматизації обліку на підприємствах сфери послуг дають можливість значно підвищити гнучкість реакції підприємства на вплив різних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які визначають результативність процесу надання послуг. Повнота та достовірність облікових даних є передумовою якісного фінансового аналізу, та, відповідно, управління ресурсами підприємства.

Одним із найважливіших економічних показників, що характеризує ефективність діяльності підприємства від надання послуг, є дохід. Формування доходів від надання послуг на підприємстві визначає загальний рівень фінансового потенціалу його розвитку. Важливість обліку та оподаткування доходів підприємств сфери послуги обумовлюється досить значною часткою цих суб'єктів господарювання у формуванні ВВП України (34%). Як свідчать статистичні дані, у 2018 році приріст обсягу ВВП порівняно з 2017-м роком склав 19,1%. Також, виходячи зі статистичних даних можна зробити висновки про тенденцію поступового зростання обсягів доходів від надання послуг в економіці [14].

Окремі аспекти формування теоретичних та методичних засад обліку і оподаткування доходів на підприємствах розкрито у дослідженнях ряду авторів, серед яких варто виділити таких як Безручук С.В. [1], Голов С.Ф., Костюченко. В.М. [2], Куцик П.О., Домбик О.М. [3], Марценюк Р.А., Макарук

Ф.Ф. [4], Маценко. Л.Ф. [5], Мелень О.В. [6], Обиход К. О. [8], Перчук О. В. [9], Цигилик І.І., Мозіль О.І., Кірдякіна Н.В. [13] та інших. Проте ряд питань, пов'язаних із розвитком системи обліку доходів на підприємствах сфери послуг залишаються маловивченими та потребують подальших досліджень.

Метою дослідження є обґрунтування та аналіз теоретичних та методичних засад обліку доходів підприємств сфери послуг та розробка проктивних рекомендацій щодо їх вдосконалення.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- навести економічну сутність, класифікацію та оцінку доходів підприємств сфери послуг;
- проаналізувати концептуальні засади обліку доходів сфери послуг;
- дослідити фінансовий облік доходів сфери послуг та його організацію;
- представити облік доходів в управлінні підприємством сфери послуг;
- розглянути відображення доходів від надання послуг у фінансовий звітності;
- дослідити напрямки і заходи удосконалення обліку доходів від надання послуг;
- розглянути напрями удосконалення обліку доходів від надання послуг в умовах використання сучасних інформаційних технологій.

Об'єктом дослідження є процес обліку доходів підприємств від надання послуг.

Предметом дослідження виступають теоретико-методичні засади обліку та оподаткування доходів підприємств сфери послуг.

Методи дослідження. В процесі дослідження застосовувались загальнонаукові методи дослідження: статистичних порівнянь (при визначення показників підприємства), абстрагування (виділення характеристики доходів), порівняння, аналіз, узагальнення (при написанні висновків).

Інформаційною базою наукового дослідження послужила первинна документація, реєстри обліку, звітність підприємства, нормативно – правові акти, статистичні матеріали Державної служби статистики України.

Практична значущість полягатиме в можливості застосування матеріалу дослідження на підприємстві. Це дасть змогу розділити дохід на підприємстві для контролю та визначення пріоритетності послуг, які надаються клієнтам та подальшого розвитку.

Науковою гіпотезою є припущення що недосконалість організації обліку доходу призводить до неповного задоволення потреб користувачів інформації в управлінському обліку. Залишаються недостатньо висвітленими питання обліку та аудиту доходу підприємств.

Наукова новизна полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці рекомендацій з удосконалення обліку доходів підприємств у сфері послуг. Результати дослідження що складають наукову новизну, характеризуються такими:

- удосконалено план рахунків для обліку доходів підприємств сфери послуг, що дасть змогу детально відображати дохід за видами послуг.
- знайшло подальший розвиток застосування відділу аудиту для детальної перевірки стану облікового процесу та внутрішнього контролю.

Апробація дослідження. Основні положення випускної кваліфікаційної роботи були представлені та апробовані у збірнику наукових статей студентів «Облік та оподаткування» (2019 рік).

Розроблені пропозиції запропоновано для розгляду та впроваджено в практичну діяльність ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «БРІТІШ АВТО КЛАБ АСІСТАНС»

1.1. Економічна сутність, класифікація та оцінка доходів підприємств сфери послуг

Дохід підприємства ТОВ «Брітїш Авто Клуб Асїстанс», яке спеціалізується на наданні супутніх послуг для автомобілістів, є ключовим показником роботи, що виражається у грошовому вимірі вартості реалізованої продукції, товарів та послуг упродовж звітнього періоду. Формування доходів підприємства сфери послуг за принципами багато в чому подібне до формування доходів підприємств виробничої і торговельної сфери, однак, має свою специфіку. В сучасній науковій літературі не існує чіткого розмежування понять «доходи підприємства» та «доходи підприємства у сфері надання послуг». Здебільшого, науковці розкривають загальний теоретичний зміст доходів відповідно до національних та міжнародних положень бухгалтерського обліку, а потім конкретизують наведене поняття відповідно до сфери послуг. Тому пропонуємо спочатку розглянути основні теоретичні підходи до розкриття змісту доходів підприємства, а потім охарактеризувати економічний зміст і класифікацію доходів у сфері послуг (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Наукові підходи до визначення змісту поняття «доходи підприємства»

<i>Автор</i>	<i>Визначення</i>
1	2
Бутинець Ф.Ф. [3]	сума економічних вигод, яку підприємство отримує у поточному періоді та яка призводить до зростання активів або капіталу підприємства
Голов С.Ф., Костюченко В.М. [4]	збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків (учасників))

1	2
Куцик П.О., Домбик О.М. [5]	1) виручка від реалізації продукції за вирахуванням матеріальних і прирівняних до них витрат; 2) потік грошових та інших надходжень за одиницю часу
Марценюк Р.А., Макарук Ф.Ф. [6]	результат формування засобів підприємства і їхніх джерел в процесі провадження ним господарської діяльності
Маценко Л.Ф. [7]	виручка за реалізацію продукції, товари, роботи, послуги після відрахування на матеріальні витрати
Мельнь О.В. [8]	елемент діяльності – операційної, фінансової або інвестиційної – якщо відбулася подія його визнання на основі економічного змісту господарської операції та юридичного оформлення
Обиход К. О. [10]	сукупність економічних вигод, які підприємство отримує в процесі реалізації активів
Перчук О. В. [11]	є показником, що відображає якісну та кількісну сторону його господарської діяльності та є результатом реалізації усіх елементів зовнішніх і внутрішніх економічних відносин підприємства

Порівняння аналізу цього поняття різними авторами та їх критична оцінка дає можливість сформулювати класифікації визнання доходу підприємства від надання послуг (рис. 1.1):

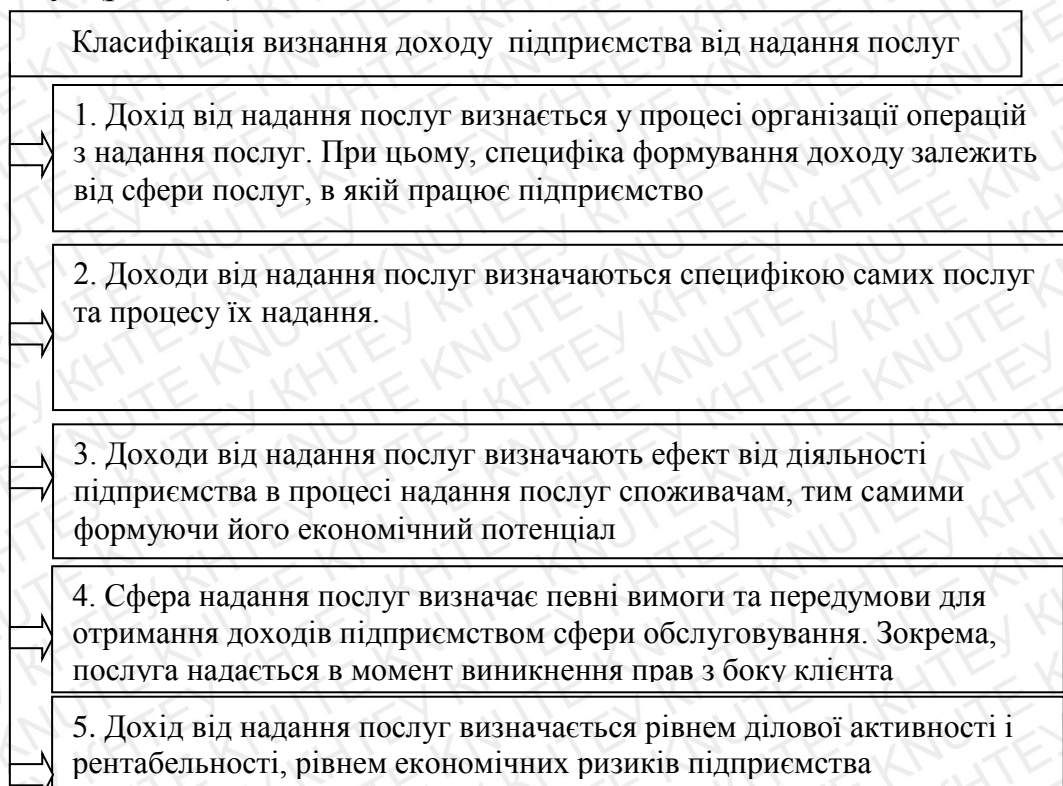

Рис. 1.1. Класифікація визнання поняття «доходи підприємства від надання послуг»

Джерело: [30]

Термін «доходи підприємства від надання послуг» широко використовуються в економічному розумінні, а саме як потік надходжень за певну одиницю часу. Можна говорити про національний дохід держави; дохід громадянина, дохідність підприємства та інші, але зміст доходу неоднозначний, при цьому щодо діяльності підприємства, то досить часто під цим поняттям визначають загальну суму грошових надходжень підприємства від реалізованих товарів, виконаних робіт та наданих послуг.

Дохід підприємства є одним із найголовніших показників, який відображає загальні надходження від надання послуг але не характеризує його фінансовий стан. Такий показник визначає мету підприємницької діяльності. Крім керівництва фірми і колективу, він цікавить вкладників капіталу (інвесторів, кредиторів), а також державні органи, і передусім — податкову службу, фондові біржі, що здійснюють купівлю-продаж цінних паперів [36].

Згідно НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" доходи - збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

На міжнародному рівні методологічні питання обліку і оцінки доходів операційної діяльності з надання послуг визначені в МСФЗ 15 (IFRS 15) «Дохід від договорів з клієнтами». Під доходами розуміють збільшення економічних вигід протягом звітного періоду у формі надходження або приросту активів або зменшення зобов'язань, які призводять до збільшення власного капіталу, крім тих, які стосуються вкладу власників [28].

Відповідно до П(С)БО 15 «Дохід» дохід, пов'язаний з наданням послуг, визнається, виходячи зі ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції. Згідно з п.12 П(С)БО 15 «Дохід», якщо послуги полягають у виконанні невизначеної кількості дій (операцій) за визначений період часу, то дохід визначається

шляхом рівномірного його нарахування за цей період (крім випадків, коли інший метод краще визначає ступінь завершеності надання послуг) [41].

У продовження визначення змісту доходів варто навести їх класифікацію та дати оцінку. Доходи підприємства розглядаються під різними кутами зору, згідно основних класифікаційних ознак (додаток А).

Оцінка доходу відбувається у наступному порядку (рис. 1.2):

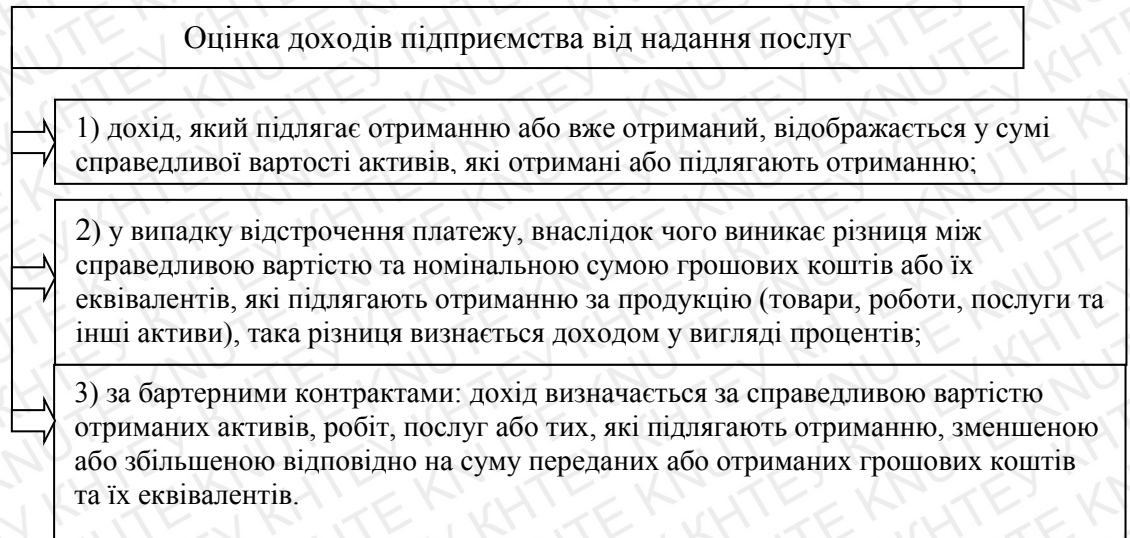

Рис. 1.2. Оцінка доходів підприємства від надання послуг

Джерело: [27]

Результат операції з надання послуг може бути достовірно оцінений за наявності всіх наведених нижче умов (рис.1.3).

Рис. 1.3. Умови достовірної оцінки результату операцій з надання послуг
Джерело:[23]

Згідно з п. 14 П(С)БО 15 «Дохід», якщо дохід від надання послуг не може бути достовірно визначений, тобто не виконуються умови, за яких можлива достовірна оцінка результату операції (зазначені у п. 10 П(С)БО 15 «Дохід»), то дохід в цьому випадку відображається:

- у розмірі понесених витрат, які будуть відшкодовані;
- дохід не визнається, якщо не існує ймовірності відшкодування понесених витрат. Понесені витрати визнаються витратами звітного періоду [41].

Підсумовуючи вищесказане, можна зазначити, що доходи підприємства - це кількісний показник, який характеризує обсяг продажу продукції, товарів або надання послуг. Існують різні варіанти підходів до економічної сутності доходу, необхідно зауважити, що таке поняття як дохід є досить різносторонією категорією вивчення та широко використовується в економічному розумінні, хоч він і не характеризує фінансовий стан підприємства але є одним із найголовніших показників. Доходи від надання послуг характеризуються ступенем своєї завершеності та до них застосовуються відповідні умови достовірної оцінки доходу операцій з надання послуг.

1.2 Концептуальні засади обліку доходів сфери послуг

У сучасних економічних умовах важливим аспектом ефективного менеджменту підприємств сфери послуг є необхідність системного удосконалення облікового забезпечення системи управління про отриманні доходи, що є важливою складовою для прийняття рішень, які в подальшому впливають на їх фінансові результати.

Дохід від надання послуг, визнається, виходячи зі ступеня завершеності операцій на дату складання балансу, якщо можна достовірно оцінити її результат. Оцінка ступеня завершеності операцій з надання послуг здійснюється:

- вивченням фактичного обсягу наданих послуг;
- вивченням питомої ваги обсягу послуг, наданих на певну дату, у загальному обсязі послуг, які мають бути надані;

- визначенням питомої ваги витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання при наданні послуг, у загальній очікуваній сумі таких витрат.

Слід відзначити, що важливою складовою облікової політики підприємств сфери послуг, які впливають на формування фінансових результатів є елемент визнання доходу. У світовій практиці найпоширенішими методами визнання доходів є метод нарахування і касовий метод. В сучасних умовах господарювання кожен із виділених методів має свої переваги та недоліки. Відповідно до чинного законодавства, суб'єкти господарювання застосовують метод нарахувань. В деяких випадках доцільним та економічно обґрунтованим є використання касового методу, однак його використання не завжди дозволяється фіскальними органами, оскільки наведений метод може впливати на викривлення бази оподаткування прибутку [23].

Дохід визнається протягом певного періоду, якщо виконуються умови, які наведені в рис. 1.4. Компанія визнає дохід в певний момент часу, коли відбувається передача обіцяних за договором товарів або надання послуг.

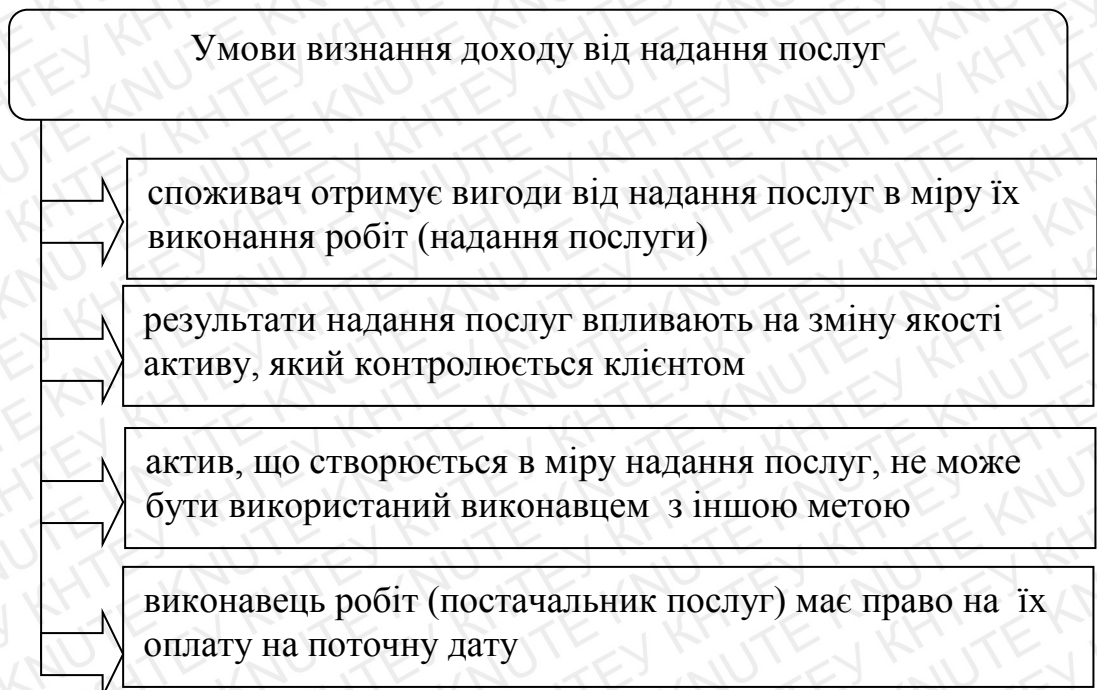

Рис. 1.4. Умови визнання доходу протягом певного періоду за МСФЗ 15

Джерело: [41,24]

Отже, доходи визнаються в момент отримання покупцем контролю над відповідними активами. Для визнання доходу необхідним є не тільки надходження активу або зменшення зобов'язання, але й фінансовий наслідок цих подій, тобто збільшення власного капіталу (окрім внесків учасників (власників)).

Слід зазначити, що контроль над активами – це можливість управляти використанням і отримувати в значній мірі всі існуючі переваги від активу. У тому числі контроль включає в себе можливість запобігання використанню активу або отримання вигод від його використання іншою особою або організацією (компанією).

Порівнюючи порядок визнання, оцінки та відображення у звітності доходів за національними та міжнародними стандартами, можемо виділити такі основні критерії, як регламентуючі стандарти, визначення термінів, визнання, оцінка і класифікація. Узагальнена порівняльна характеристика обліку доходів за П(С)БО та МСФЗ представлена в додатку Б.

Наведені в додатку Б національні та міжнародні стандарти мають багато спільного щодо питань визначення та визнання доходів, проте питання класифікації доходів у МСФЗ віднесено до питань професійного судження бухгалтерів, тобто підприємства виокремлюють певні статті доходів та витрат на свій власний розсуд, виходячи з досвіду, доречності, суттєвості та найбільш кращого і повного розкриття інформації про свою діяльність.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи», затверджене наказом МФУ від 29.11.1999 р. визначаються методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи від реалізації та її розкриття в фінансовій звітності [42]. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності). Критерії визнання доходу, наведені в цьому Положенні (стандарті),

застосовуються окремо до кожної операції. Проте ці критерії потрібно застосовувати до окремих елементів однієї операції або до двох чи більше операцій разом, якщо це впливає із суті такої господарської операції (операцій).

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 „Доходи» чітко розмежує складові доходів від операційної діяльності. Так, відповідно до цього положення, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів. До складу інших операційних доходів включаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), зокрема: дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від роялті, відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках, дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття тощо.

Визнання доходу від реалізації продукції згідно з МСФЗ 15 (IFRS 15) «Дохід від договорів з клієнтами» можна представити таким чином [27]:

1. Оцінка товарів або послуг, обіцяних за договором з покупцем, та ідентифікація як обов'язку до виконання кожної обіцянки передати покупцю товар або послугу (або пакет товарів чи послуг), які відрізняються; низку товарів або послуг, що відрізняються, які є практично однаковими та передаються покупцю за однаковою схемою.

2. Аналіз умов договору та звичайної ділової практики під час визначення ціни операції. Ціна операції - це сума відшкодування, право на яке організація очікує отримати в обмін на передачу обіцяних товарів або послуг покупцю, за винятком сум, отриманих від імені третіх сторін (наприклад, деякі податки з продажів).

3. Розподіл ціни операції - розподіл організацією ціни операції на кожний обов'язок до виконання (або товар чи послугу, що відрізняються) у сумі, яка відображає величину відшкодування, право на яке організація очікує отримати в обмін на передачу обіцяних товарів чи послуг покупцю.

4. Визнання виручки в момент, коли кожне зобов'язання задоволено. Зобов'язання вважаються виконаними, коли організація передає контроль над обіцяними товарами або послугами покупцю.

Важливо також розглянути договірні засади формування доходів на підприємстві. Підприємство має об'єднати два або більше договори, укладені одночасно або майже одночасно з одним покупцем (або пов'язаними сторонами покупця), а також обліковувати такі договори як один договір у разі дотримання одного чи декількох критеріїв: договори погоджувалися як пакет з однією комерційною метою; сума відшкодування до сплати за одним договором залежить від ціни або виконання іншого договору; товари або послуги, обіцяні за договорами (або деякі товари чи послуги, обіцяні за кожним договором), становлять один обов'язок до виконання.

Згідно з МСФЗ 15 (IFRS 15) «Дохід від договорів з клієнтами» спостерігається новий підхід до визначення того, чи повинен дохід визнаватися протягом певного періоду або одночасно [41]. Дохід визнається протягом певного періоду тоді, коли клієнт отримує та споживає вигоди від результатів роботи виконавця за ступенем виконання ним робіт; результати роботи виконавця створюють або поліпшують актив під час роботи (наприклад, будівництва), контрольований клієнтом; актив, що створюється за ступенем виконання робіт, не може бути використаний виконавцем з іншою метою, до того ж виконавець має право на оплату робіт, виконаних на поточну дату. Якщо угода не відповідає жодному з вищеописаних сценаріїв, виручка визнаватиметься одночасно під час переходу контролю над товаром клієнту.

Результати теоретичного та практичного дослідження засвідчують [1, 2] доцільність ведення обліку доходів за місцями виникнення (центрами доходів),

оскільки певні центри відповідальності можуть надавати послуги окремо. Це дає змогу побудувати систему обліку доходів за окремими бізнес-процесами. Крім того, з метою забезпечення менеджменту підприємства достовірною інформацією про рух грошових потоків від одержаних доходів, пропонуємо застосовувати класифікацію доходів за видами надходження коштів (готівковий та безготівковий спосіб).

Чіткий поділ доходів від різних видів послуг дає змогу ефективніше побудувати облік як належну інформаційну складову системи управління, що сприяє у формуванні достовірної інформації та дає можливість оперативно впливати на зміни в структурі доходів за видами послуг, а також ефективно проводити внутрішній контроль та оперативний аналіз. З цією метою пропонуємо застосовувати інтегрований підхід до робочого плану рахунків обліку, шляхом відкриття аналітичних рахунків з урахуванням особливостей діяльності та виділених нами класифікаційних ознак. Для цього до рахунка 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» відкрити аналітичні рахунки у розрізі структурних підрозділів і видами послуг, що надаються ними. Це дасть змогу сформувати аналітичну інформацію про суми отриманих доходів не лише за центрами відповідальності, а й за видами послуг, що надаються суб'єктом бізнесу.

Висновки за розділом 1

До визначення поняття «дохід» існує багато підходів. Розглянувши трактування «дохід» різних вчених можна сказати, що доходи підприємства - це кількісний показник, який характеризує обсяг продажу продукції, товарів або надання послуг. Існують різні варіанти підходів до економічної сутності доходу, необхідно зауважити, що таке поняття як дохід є досить різносторонією категорією вивчення. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» чітко розмежовує складові доходів від операційної діяльності. Так, відповідно до цього положення, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг наданих знижок,

вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів. До складу інших операційних доходів включаються суми інших доходів, зокрема: дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від роялті, відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках, дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття тощо. Дохід від надання послуг визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена. Доходи підприємств, що працюють у сфері послуг, визначаються наростаючим підсумком за звітний період. Аналіз П(С)БО та МСБО щодо доходів діяльності підприємства є теоретичним підґрунтям для розробки та удосконалення методичного забезпечення бухгалтерського обліку доходів. Порівнюючи порядок визнання, оцінки та відображення у звітності доходів за національними та міжнародними стандартами, можемо виділити такі основні критерії, як регламентуючі стандарти, визначення термінів, визнання, оцінка і класифікація. Також МСФЗ дають змогу компанії отримувати можливість виходу на міжнародні ринки, залучення додаткових інвестицій (ресурсів) у розвиток компаній, оскільки звітність, складена за МСФЗ, більш інформативна і зрозуміла іноземним інвесторам, це дасть змогу для розвитку компаній та збільшення їх прибутку; для ефективного управління власністю, збільшення обсягів інвестицій в реальний сектор економіки, забезпечення економічного зростання та інтеграції у світову економіку.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДОХОДІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ СФЕРИ ПОСЛУГ «БРІТІШ АВТО КЛАБ АСІСТАНС»

2.1. Фінансовий облік доходів та його організація сфери послуг

Розкриваючи зміст питання варто спочатку зупинитися на короткій характеристиці підприємства, що досліджується в роботі. ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» - українська компанія з європейськими інвестиціями. Основними напрямками роботи є такі: технічний асістанс, врегулювання подій, а також інформаційна та юридична підтримка автомобілістів 24/7 по всій Україні. Сьогодні ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» - асістанська платформа для страхового бізнесу, автовиробників, лізингових компаній, автопарків, банків і мобільних операторів. Сервіс підприємства збільшує цінність B2B-клієнта, виділяючи клієнтський продукт на ринку, генерує лояльність до бренду, а в подальшому дозволяє оптимізувати витрати. Основними видами послуг підприємства є: екстрений ремонт на дорозі (заміну колеса, доставку палива, зарядку акумулятора, аварійне відкриття замків), врегулювання подій, евакуацію авто з місця події та інше, забезпечення надійного юридичного захисту - по телефону або на місці ДТП.

Організація фінансового обліку доходів від надання послуг на підприємстві ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» здійснюється на основі наказу про облікову політику, який наведено у додатку В. Даний документ визначає основні положення та методологію ведення обліку як доходів, так і інших сфер здійснення господарських операцій у процесі надання послуг.

Характеризуючи особливості фінансового обліку доходів від надання послуг на досліджуваному підприємстві, варто спочатку розглянути особливості документообороту та надати характеристику первинної документації, яка використовується у господарських операціях. У табл. 2.1 можна побачити перелік основних видів документів, які підприємство

використовує в процесі надання послуг технічної, юридичної і консультаційної підтримки водіїв.

Таблиця 2.1

Первинні документи для обліку доходів ТОВ «Брітїш Авто Клуб Асістанс» від надання послуг

Назва документу	Зміст документу	Використання документів на підприємстві сфери послуг
1	2	3
Договір про надання послуг (Додаток Г)	Відображає основні умови надання послуг	Використовуються два основні види договорів: <ul style="list-style-type: none"> - надання послуг (коли підприємство надає разові послуги); - підряду (коли підприємство надає послуги на постійній основі)
Рахунок на сплату наданих послуг (Додаток Д)	Документ – платіжна вимога на оплати	На підприємстві рахунки виставляються клієнтам за умови необхідності внесення ними часткової передоплати за надані послуги
Акт виконаних робіт (Додаток Е)	Відображає факт та вартість наданих послуг	На підприємстві використовуються два основні види актів наданих послуг: <ul style="list-style-type: none"> - типовий акт наданих послуг (для договорів з надання послуг); - акт для договорів підряду (на відміну від типового акту там передбачено додаткові умови)
Банківська виписка	Документ, що підтверджує отримання (зарахування) коштів від клієнта на поточний рахунок підприємства	На підприємстві ТОВ «Брітїш Авто Клуб Асістанс» даний документ має електронну форму у веб-інтерфесі програми клієн-банк. Однак, бухгалтер також періодично здійснює друк банківських виписок, зберігаючи їх і в паперовому форматі

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Одним з ключових документів у процесі формування доходів від надання послуг є Договір (угода) з клієнтом на надання цих послуг. У додатку Г наведено зразок договору підприємства на надання послуг юридичної підтримки підприємства ТОВ «Атек», яке має власний автопарк та виконує транспортні перевезення в Україні та за кордоном. Відповідно до Договору 1-

0917 від 01 квітня 2019 року підприємством ТОВ «Брітш Авто Клуб Асістанс» було виставлено рахунок СФ-0034 (додаток Д) від 2 травня 2019 року за надані послуги юридичного обслуговування. Фактично, спеціалісти компанії ТОВ «Брітш Авто Клуб Асістанс» здійснили надання послуги з аудиту транспортної документації підприємства ТОВ «АТЕК», яке мало до цього певні проблеми на митниці при перетині транспортних засобів через кордон України. На підстав наданих послуг було складено акт наданих послуг ОУ-0034 від 02.05.2019 року (додаток Е).

Таблиця 2.2

**Графік документообороту з надання послуг підприємством ТОВ
«Брітш Авто Клуб Асістанс»**

Найменування документа	Форма подання до бухгалтерії	Найменування підрозділу, що подає документ в бухгалтерію	Посада, відповідальна за надання документів	Строк подання документів
1	2	3	4	5
Договір про надання послуг	На паперовому носії у 2-х примірниках для кожної сторони	Менеджер підприємства з обслуговування лієнтів	Комерційний директор підприємства	За порядком надходження, не пізніше 3-го числа наступного місяця
Рахунок на оплату наданих послуг	На паперовому носії у 2-х примірниках для кожної сторони	Менеджер підприємства з обслуговування лієнтів	Комерційний директор підприємства	Подається за фактом виставлення, але не пізніше ніж 5 робочих днів з моменту виставлення
Акт виконаних робіт (наданих послуг)	На паперовому носії у 2-х примірниках для кожної сторони	Менеджер підприємства з обслуговування лієнтів	Комерційний директор підприємства	Подається за фактом виставлення, але не пізніше ніж 5 робочих днів з моменту виставлення
Податкова накладна (при організації надання послуг)	На паперовому носії у 2-х примірниках	Бухгалтер підприємства передає менеджеру	Бухгалтер підприємства	Здійснює формування документу протягом 3-х днів з дати отримання акту наданих послуг
Банківська виписка	Формується в електронному вигляді та на паперовому носії	Бухгалтер підприємства здійснює формування документу	Бухгалтер підприємства	Здійснює формування документу періодично на початок кожного наступного дня

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

З метою уточнення особливостей організації фінансового обліку доходів від надання послуг на підприємстві в плані ведення первинної документації у

табл. 2.2 наведено графік документообігу в межах господарської операції з надання послуг.

З метою обліку доходів від надання послуг юридичного обслуговування, технічної підтримки та консультацій, підприємство користується типовим планом рахунків [34]. З метою обліку доходів ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» використовує рахунки 7-го класу – рахунок 70 «Доходи від реалізації», субрахунок 703 – «Доходи від реалізації робіт і послуг».

Таблиця 2.3

**Витяг робочого плану рахунків для обліку доходів підприємства ТОВ
«Брітіш Авто Клуб Асістанс»**

Номер рахунку	Назва рахунку	Тип рахунку (активний / пасивний)
70	Доходи від реалізації	АП
701	Дохід від реалізації готової продукції	П
702	Дохід від реалізації товарів	П
703	Дохід від реалізації робіт і послуг	П
704	Вирахування з доходу	А
705	Перестраховання	П

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

За кредитом субрахунку 703 на підприємстві накопичується інформація стосовно доходів від надання послуг контрагентам (рис. 2.1). За кредитом даного рахунку можна бачити обороти по сумах ПДВ, які підприємство включає у вартість наданих послуг.

Основна кореспонденція рахунків щодо обліку доходів від надання послуг відповідно вітчизняної нормативно-правової бази відображена в додатку Ж [1].

Виходячи зі специфіки надання послуг, а також зважаючи на певні облікові аспекти здійснення господарських операцій на підприємстві ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс», можна навести альтернативний варіант бухгалтерських проведення господарських операцій надання послуг (табл. 2.4).

Основна кореспонденція рахунків щодо обліку доходів від надання послуг відповідно вітчизняної нормативно-правової бази відображена в додатку Ж [1].

The screenshot shows a software window titled 'Результаты проведения документа Реализация товаров и услуг: 80000000725 от 01.12.2018 22:59:59'. The main table displays the following data:

Счет Дт	Субсчета Дт	Кол-во Дт	Налог назн. Дт	Счет Кт	Субсчета Кт	Кол-во Кт	Налог назн. Кт	Сумма
		Вал. сумма Дт	Сумма (в %)			Вал. сумма Кт	Сумма (в %)	
361	ПОРШЕ УКРАИНА, ТОВ Договор № 10/ТА/04/14 від 15.04.201... с. 11 на оплату поставлено 80000000...			703	Доход операционной деятельности (... Ассистанские услуги			3 766.80
703	ПОРШЕ УКРАИНА, ТОВ Договор № 10/ТА/04/14 від 15.04.201... Счет на оплату поставлено 80000000...			6432	НДС: налоговые обязательства: от...			627.80

Рис. 2.1 Проводки акту виконаних робіт

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Основна кореспонденція рахунків щодо обліку доходів від надання послуг відповідно вітчизняної нормативно-правової бази відображена в додатку Ж [1].

Виходячи зі специфіки надання послуг, а також зважаючи на певні облікові аспекти здійснення господарських операцій на підприємстві ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс», можна навести альтернативний варіант бухгалтерських проведення господарських операцій надання послуг (табл. 2.4).

Як видно з таблиці 2.4, облік доходів підприємства ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» від надання послуг має свою специфіку, яка дещо відрізняється від обліку доходів у інших сферах господарювання. Також варто звернути увагу на операцію списання собівартості – проводка здійснюється за дебетом рахунку 903 (собівартість реалізованих робіт і послуг) та кредитом рахунків 23.1 (виробництво продукції та послуг) та 91 (загальновиробничі витрати).

Доходи від надання послуг визнаються доходами операційної діяльності на підставі п. 135.4.1 ПКУ. Підприємство, що надає послуги, визначає доходи за методом нарахування, тобто виручку від реалізації робіт, послуг відображає у податковому обліку в момент складання акта чи іншого документа, оформленого відповідно до чинного законодавства, який підтверджує

виконання робіт або надання послуг [10].

Таблиця 2.4

Алтернативна кореспонденція раахунків з визнання та відображення доходів від надання послуг ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс»

№	Господарська операція	Документи	ДТ	КТ	Сума, грн
1	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	643	641	2 000
2	Визнано дохід від реалізації послуг -юридична підтримка -технічний асістанс -інші консультації	Видаткова накладна	361	703.1 703.2 703.3	12 000
3	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ: -юридична підтримка -технічний асістанс -інші консультації	Податкова накладна	703.1 703.2 703.3	643	2 000
4	Списано собівартість реалізованих послуг: -юридична підтримка -технічний асістанс -інші консультації	Довідка бухгалтерії	903.1 903.2 903.3	23.1 + 91.1	6 000

Джерело: розроблено автором

Доходи від надання послуг визнаються доходами операційної діяльності на підставі п. 135.4.1 ПКУ. Підприємство, що надає послуги, визначає доходи за методом нарахування, тобто виручку від реалізації робіт, послуг відображає у податковому обліку в момент складання акта чи іншого документа, оформленого відповідно до чинного законодавства, який підтверджує виконання робіт або надання послуг [10].

Витрати, понесені підприємством з метою надання послуг (виконання робіт), відображають як собівартість робіт, послуг на підставі пп 138.1.1 ПКУ. За правилами п. 138.4 ПКУ витрати, що формують собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг, визнають витратами того звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації таких товарів, виконаних робіт, наданих послуг. Операції з надання послуг та виконання робіт є об'єктом оподаткування ПДВ згідно з пп «б» та «е» п. 185.1 ПКУ [10].

Відповідно до п. 188.1 ПКУ, база оподаткування ПДВ операцій з надання послуг на підприємстві визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості (у разі здійснення контрольованих операцій — не нижче від звичайних цін, визначених відповідно до ст. 39 ПКУ). При цьому ціна, наприклад, на послуги аренди, може переглядатися керівництвом підприємства на щоквартальній основі. До складу договірної (контрактної) вартості послуг аренди, відповідно до цінової політики підприємств, можуть входити вартість матеріальних і нематеріальних активів, які використовуються для формування повного пакету послуг (цей момент прописується в договорі між виконавцем робіт та клієнтом).

Послуги підприємства, які надаються його клієнтам, є об'єктом оподаткування ПДВ на загальних підставах I за наявності належним чином оформленої податкової накладної (п. 198.6 ПКУ) та (якщо необхідно) зареєстрованої в Єдиному реєстрі (п. 201.10 ПКУ) контрагент підприємства як одержувач таких послуг матиме право на податковий кредит з ПДВ. Згідно з пп «б» п. 186.3 ПКУ, місцем постачання послуг є місце реєстрації підприємства [10].

Отже, у даному питанні було наведено та проаналізовано особливості організації фінансового обліку доходів від надання послуг на підприємстві ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс». Одним з ключових документів у процесі формування доходів від надання послуг є Договір (угода) з клієнтом на надання цих послуг. Додаткового підприємство для обліку доходів від надання послуг використовує такі документи як рахунок, акт наданих послуг, податкова накладна та банківська виписка. У процесі організації обліку доходів від надання послуг юридичного обслуговування, технічної підтримки та консультацій, підприємство користується типовим планом рахунків. З метою обліку доходів ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» використовує рахунки 7-го класу – рахунок 70 «Доходи від реалізації», субрахунок 703 – «Доходи від реалізації робіт і послуг». За кредитом субрахунку 703 на підприємстві накопичується інформація стосовно доходів від надання послуг контрагентам.

За кредитом даного рахунку можна бачити обороти по сумах ПДВ, які підприємство включає у вартість наданих послуг. Пропозиції щодо удосконалення діючої практики обліку в контексті формування системи інформаційної підтримки менеджменту на підприємствах сфери послуг є також деталізація показників надання сервісів для забезпечення накопичення інформації щодо отриманих доходів, здійснених витрат і фінансових результатів.

2.2. Облік доходів в управлінні підприємством сфери послуг

Організація процесу управління на підприємстві передбачає формування та обробку певної фактографічної і облікової інформації. Важливим у цьому напрямку є визначення особливостей організації системи управлінського обліку доходів.

Під управлінським обліком варто розуміти процес аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю всередині організації та для забезпечення підзвітного використання ресурсів [10].

Метою організації системи управлінського обліку доходів підприємства є досягнення стабільних фінансових потоків за певними видами господарської діяльності, що дозволяє забезпечувати необхідний рівень прибутковості та інвестиційного розвитку [10].

З метою формування системи управлінського обліку доходів на підприємстві використовується відповідне інформаційне забезпечення (табл. 2.5).

В цілому для організації управлінського обліку доходів від надання послуг на підприємстві є матеріали фінансової звітності, оборотна відомість по рахунках, на яких ведеться аналітичний облік отриманих доходів; статистичної звітності, матеріали оперативного та управлінського обліку, що пов'язані з цінами виробництва та реалізації продукції (послуг), договори надання послуг.

Таблиця 2.5

Інформаційне забезпечення управлінського обліку доходів від надання послуг ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс»

Інформація, яка використовується для управління доходами від надання послуг	Документ, що містить інформацію для управлінського обліку	Найменування підрозділу, що формує інформацію	Посада, відповідальна за надання документів	Порядок формування інформації щодо управлінського обліку доходів
1	2	3	4	5
Фактичні обсяги надання послуг	Оборотносальдова відомість, банківська виписка, фінансова звітність.	Комерційний відділ підприємства, бухгалтерія	Менеджер, бухгалтер	Дані заповнюються періодично. Після 5-го числа наступного місяця дані про фактичні доходи вже є підсумковими
Планові обсяги надання послуг	Бюджет підприємства (помісячний та річний)	Комерційний відділ підприємства, фінансовий відділ	Менеджер, фінансовий аналітик	Дані заповнюються на початку кожного року. Щовквартально бюджет уточнюється.

Джерело: розроблено на основі даних підприємства

Розробка політики управління доходами підприємства передбачає попереднє дослідження процесу формування доходів, визначення основних тенденцій та закономірностей, виявлення та кількісну оцінку факторів, що обумовлюють обсяг та рівень доходів.

Розглянемо основні етапи формування системи управлінського обліку доходів ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» (рис. 2.2).

На першому етапі здійснюється визначення мети та завдань формування системи управлінського обліку доходів, що є передумовою організації системи бюджетування на підприємстві. Для цього визначають основні елементи фінансової структури підприємства, центри фінансової відповідальності за критерієм формування доходів. В межах сформованої фінансової структури ставляться завдання у сфері ведення управлінського обліку доходів для кожного центру фінансової відповідальності.

Другий етап формування системи управлінського обліку доходів передбачає формулювання методології та інформаційного забезпечення для аналізу і планування доходів підприємства. Даний етап завершується організацією процедур бюджетування доходів.

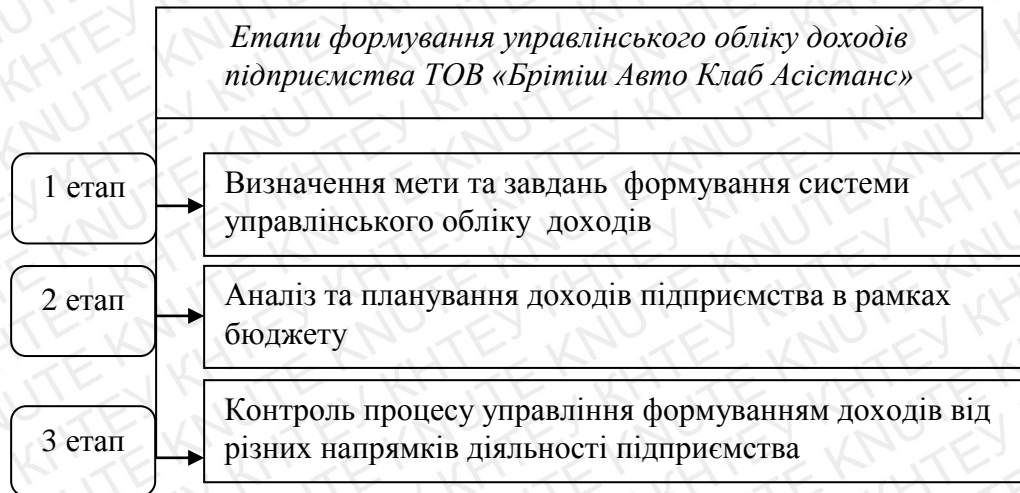

Рис. 2.2. Основні етапи формування системи управлінського обліку доходів на підприємстві ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс»

Джерело: розроблено за даними підприємства

Другий етап формування системи управлінського обліку доходів передбачає формулювання методології та інформаційного забезпечення для аналізу і планування доходів підприємства. Даний етап завершується організацією процедур бюджетування доходів.

На третьому етапі здійснюється контроль процесу управління формуванням доходів від різних напрямків діяльності підприємства. Функції контролю покладаються на фінансовий відділ підприємства, який здійснює моніторинг виконання плану доходів за визначеними центрами фінансової відповідальності.

Таким чином, організація бюджетування доходів від надання послуг передбачає розробку та впровадження ряду бюджетних форм, у яких відображається інформація стосовно планових показників обсягу і складу доходів у розрізі продукції, товарів (робіт, послуг), контрагентів, центрів фінансової відповідальності. Варто зауважити, що бюджети також мають

включати елементи для проведення план-фактного аналізу з метою аналізу і контролю виконання поставлених завдань управління доходами кожним центром фінансової відповідальності. З цією метою у відповідності до системи бюджетів також розробляються форми управлінської звітності, які дозволяють оцінити рівень виконання плану у розрізі окремих статей доходів.

Формування системи управлінського обліку доходів від надання послуг характеризується наявністю такого важливого компоненту як бюджет підприємства. Оскільки одним з головних завдань управлінського обліку доходів від надання послуг є постійний моніторинг досягнення бюджетних показників, то на підприємстві ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» організовано відповідні процедури складання бюджету та проведення аналізу виконання плану за доходами у розрізі відповідних напрямків діяльності/

Розкриваючи зміст управлінського обліку доходів від надання послуг важливо розкрити зміст бюджетування доходів та представити показники ефективності підприємства (додаток К).

Бюджетування - складова частина фінансового планування, результати якого оформляються системою бюджетів, узгоджених за напрямками діяльності та підрозділами підприємства [51].

В основі побудови системи бюджетування лежить інтегрований підхід до основних функцій управління. Місце бюджетування проявляється саме через синтез, який можна представити відповідно до кожної з них у взаємній ув'язці, а саме: планування; організація; облік; контроль; регулювання; аналіз.

У системі управління на основі розроблених бюджетів здійснюється координація різних видів діяльності підприємства, узгодження діяльності всіх його підрозділів, контроль і оцінка ефективності. На початку звітного періоду бюджет являє собою план чи стандарт, що формалізує сподівання менеджерів щодо продажів, витрат й інших фінансових операцій у наступному періоді. Наприкінці звітного періоду бюджет відіграє роль вимірника, що дозволяє менеджерам управляти за відхиленнями: порівнювати отримані результати з запланованими величинами і коректувати подальшу діяльність [51].

Якщо розробка бюджетів і прогнозів заснована на тому самому комплексі вихідних даних і припущеннях про надходження, виплати, величину товарно-матеріальних запасів, рівні ділової активності, то вони будуть відповідати один одному, і утворять взаємозалежну систему [52].

В управлінському обліку бюджети класифікуються за рядом ознак (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Класифікація бюджетів в управлінському обліку

Ознаки	Види бюджетів
1	2
За термінами	Поточний-рік Оперативний- квартал, місяць Змінний
За призначенням	Операційний фінансовий
За методами розробки	Статистичний гнучкий
За рівнем деталізації	Головний, частковий

Джерело: розроблено за даними [51]

Фінансові бюджети (прогнозні фінансові документи) — план того, якою стане фінансова звітність за умови виконання бюджетів поточної (операційної) діяльності підприємства і задоволення його потреб у фінансуванні. При їхній розробці не ставиться мета одержання точних фінансових документів, важливим є визначення потреби у фінансуванні й оцінка загального стану підприємства на бюджетний період. Фінансові бюджети включають розробку наступних прогнозних фінансових документів [51].

Прогнозний звіт про прибутки і збитки — робочий план формування і використання поточного грошового потоку, одержання чистого прибутку і його використання [51].

Бюджетний баланс відображає очікуваний сумарний вплив планових рішень на фінансовий стан підприємства [51].

Бюджет коштів — план одержання і витрати касової готівки, припливу і відтоку коштів у взаємозв'язку за часом із запланованою виробничою

діяльністю (тобто з операційними бюджетами), інвестиційної і фінансової діяльності [51].

Статичний (твердий) бюджет розрахований на конкретний рівень ділової активності підприємства, тобто доходи і витрати в ньому плануються, виходячи з одного рівня реалізації [51].

Гнучкий бюджет — це такий бюджет, що складається не для конкретного рівня ділової активності, а для визначеного його діапазону, тобто включає кілька альтернативних варіантів обсягу виробництва (реалізації) [51].

Головний (основний) бюджет — це скоординований (за всіма підрозділами чи функціями) план роботи для підприємства в цілому [51].

Бюджетування ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» починається з розробки головного бюджету, тобто плану виробничо-фінансових операцій, що складають план діяльності підприємства на бюджетний період.

Основні складові типового бюджету доходів підприємства ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» наведено на рис. 2.4.

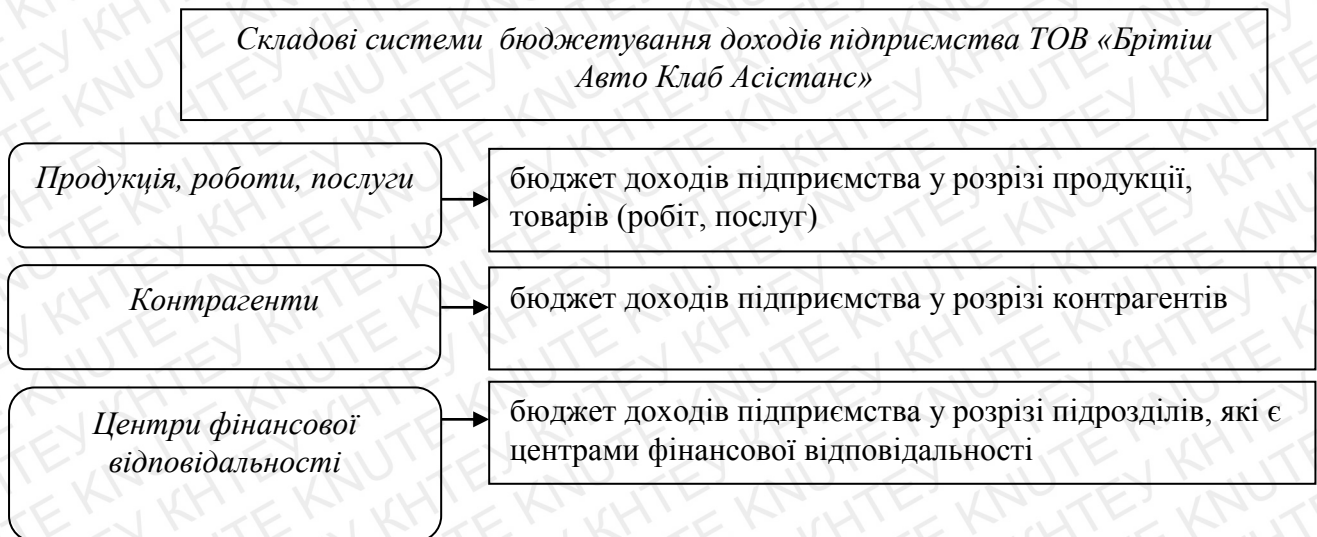

Рис. 2.4. Складові системи бюджетування доходів підприємства ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» від надання послуг

Джерело: побудовано за даними підприємства

Побудова системи бюджетування доходів передбачає формування відповідної структури бюджетів. Сьогодні організація бюджетування на багатьох підприємствах, як зазначають фахівці, пов'язана зі значними

складностями, зумовленими, з одного боку, відсутністю відповідної системи інформаційного забезпечення та невмінням працівників різних структурних підрозділів підготувати відповідні дані для їх використання в процесі планування, а з іншого – нерозумінням керівництва переваг бюджетування.

Підводячи підсумки необхідно відмітити, що необхідною передумовою ефективності управлінського обліку доходів від надання послуг на підприємстві є своєчасність прийняття управлінських рішень та відповідність обсягів та якості ресурсів, що може залучити підприємство для оптимізації параметрів своєї діяльності, вимогам конкурентного середовища. Метою управлінського обліку є досягнення стабільних фінансових забезпечувати необхідний рівень прибутковості, інвестиційного розвитку та постійний моніторинг бюджетних показників.

2.3. Відображення доходів від надання послуг у фінансовій звітності

Інформація про доходи і витрати підприємства повинна відображатися у фінансовій звітності. Зокрема, суми визнаних доходів відображаються у формі 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупні доходи)» (далі - форма 2). Розглянемо які види доходів формують рядки форми 2, а також у яких ще формах звітності можна відобразити інформацію про доходи від операційної діяльності та у яких випадках.

Інформація про доходи наводиться в розд. I «Фінансові результати» форми 2. Основним нормативним документом, яким може керуватися підприємство при відображенні доходів (і витрат) у звітності, є Методичні рекомендації 433 [12].

Основною задачею формування фінансової звітності, є надання користувачам для прийняття ними рішень повної, правдивої, неупередженої інформації про фінансовий стан, результати від надання послуг відповідно до положень НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [40].

Малі та середні підприємства, складають фінансову звітність за допомогою П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Фінансова звітність підприємства формується з дотриманням таких принципів: автономності підприємства, за яким кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників; тому особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності підприємства; безперервності діяльності, що передбачає оцінку активів і зобов'язань підприємства, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі; періодичності, що припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди з метою складання фінансової звітності; історичної (фактичної) собівартості, що визначає пріоритет оцінки активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання; нарахування, згідно з яким доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення незалежно від часу надходження або сплати грошових коштів (грошей); повного висвітлення, згідно з яким фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі; послідовності, який передбачає постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики повинна бути обґрунтована і розкрита у фінансовій звітності; обачності, згідно з яким методи оцінки, що застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства; превалювання сутності над формою, за яким операції повинні обліковуватись відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми; єдиного грошового вимірника, який передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці [39].

Річна звітність ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» складається у вигляді такого звіту, як Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва і включає Баланс (Звіт про фінансовий стан) та Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), які наведено в Додатку 3.

Відповідно до П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» звітність усіх суб'єктів малого підприємництва має наступні назви: № 1-м баланс і № 2-м звіт про фінансові результати, а також відповідно № 1-мс і № 2-мс, складають у тисячах гривень з одним десятковим знаком.

Підприємство ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» здійснює складання фінансової звітності у гривнях відповідно до вимог ст. 5 ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність».

На рис. 2.5 проілюстровано перелік інформаційних даних, які зазначені у фінансовій звітності ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» відносно операцій формування доходів від надання послуг:

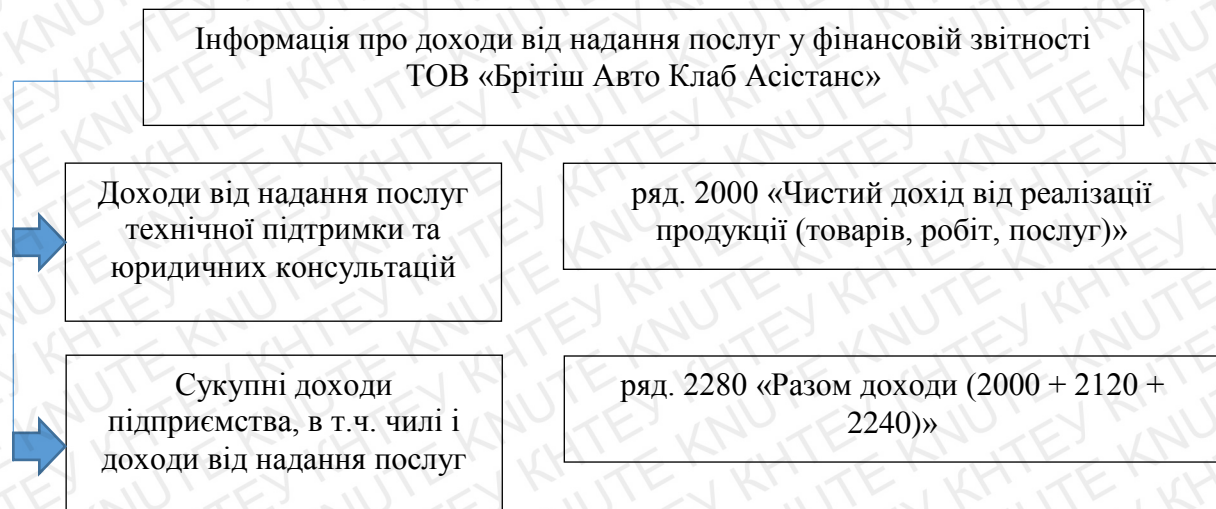

Рис. 2.5. Інформація про доходи від надання послуг ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс», яка впливає на формування сум для розкриття в статтях фінансових звітів

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Вся інформація, що наведена у фінансовій звітності ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс», базується виключно на даних бухгалтерського обліку є відповідною даним аналітичного і синтетичного обліку. Перед складанням річного звіту підприємство ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» обов'язково проводить інвентаризацію господарських засобів, їх джерел та розрахунки із

заборгованості по дебіторам та кредиторам, і відповідно відображають її результати в обліку. Зазвичай таку інвентаризацію підприємство ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» проводить з жовтня місяця. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва, завіряють своїм підписом керівник підприємства ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» та головний бухгалтер підприємства.

Інформацію про обсяги оподаткування операцій з надання послуг не наводять у формі фінансової звітності №2-м «Звіт про сукупний дохід», натомість ці дані можуть бути відображені у балансі підприємства – форма №1-м «Звіт про фінансовий стан». Авансова сума переплат з ПДВ за послуги підприємства може відобразитися в рядку 1135 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом». У випадку виникнення заборгованості підприємства по ПДВ від операцій з надання послуг, сума податкової заборгованості відображається у пасиві балансу форми №1-м в рядку 1620 «Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом».

Визначення фінансового результату від надання послуг на підприємстві ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» починається з визнання доходів, собівартості, інших операційних витрат.

У звіті «Звіт про сукупний дохід» підприємства ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» міститься стаття «інші операційні доходи» де відображаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Однак до даної статті доходів досліджуваного підприємства також можуть бути віднесені доходи від надання послуг, які не відносяться до профільюючої діяльності підприємства. Наприклад, у процесі організації маркетингових івент-заходів підприємства ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» може виступати не лише як орендодавець своїх приміщень та зони парковки, але і як посередник. Підприємство може отримувати додаткову комісію (винагороду), яка є його компенсацією за певні додаткові сервіси, які не належать до основної діяльності (наприклад, друк флаєрів, витрати на юридичний супровід при підготовці договорів на проведення івент-заходів). Такі доходи відносяться до інших операційних

доходів. У статті «Фінансовий результат до оподаткування» відображається різниця між чистими доходами та витратами підприємства ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» від надання послуг.

Форма № 2-м Звіт про фінансові результати підприємства ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» містить інформацію, які відображають наслідки здійснення господарських операцій з надання послуг підприємством. Зокрема, у рядку 2000 відображаються фінансові результати від надання послуг до оподаткування, а у графі 2050 форми №2-м міститься інформація про нараховані податкові зобов'язання з податку на прибуток від наданих послуг підприємства.

Відзначимо необхідність визначення оцінки ступеня завершеності операції з надання послуг при нарахуванні доходу, причому ця оцінка здійснюється згідно з пунктами 11, 12 П(С)БО 15 у такий спосіб:

- вивченням виконаної роботи;
- визначенням питомої ваги обсягу послуг, здійснених на відповідну дату у загальному обсязі послуг, які повинні бути надані;
- визначення питомої ваги витрат підприємства у зв'язку з наданням послуг у загальній очікуваній сумі таких витрат. Сума витрат, здійснених на певну дату, включає лише ті витрати, що відображають обсяг наданих послуг на цю саму дату [39].

Доходи підприємств відображаються в обліку на наступних семи синтетичних рахунках: 702 “Дохід від реалізації товарів”, 71 “Інший операційний дохід”, 72 “Дохід від участі в капіталі”, 73 “Інші фінансові доходи”, 74 “Інші доходи”, 79 “Фінансові результати”.

Кінцевим етапом облікового процесу підприємства та основним засобом донесення фінансової інформації про нього зовнішнім користувачам є фінансова звітність. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає загальні вимоги до відображення доходів від операційної діяльності у фінансовій звітності. [39]

Порядок відображення у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності доходів (виручки) від надання послуг підприємства, які не можуть бути вірогідно визначені, подано у таблиці 2.7.

У звіті про фінансові результати наводяться доходи і витрати, які відповідають критеріям, визначеним в національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку.

Таблиця 2.7

Порядок відображення в обліку і звітності доходів від надання послуг, які не можуть бути вірогідно визначені

Вид доходу (виручки) від надання послуг, при якому відсутня імовірність вірогідного відображення оцінки	Спосіб включення до обліку та звітності
1	2
Дохід (виручка), при якому немає тільки імовірності вірогідного відображення оцінки	Включається в дохід у розмірі понесених витрат, що підлягають відшкодуванню
Дохід (виручка), при якому відсутня не тільки імовірність вірогідного відображення оцінки, але й немає імовірності розміщення понесених витрат	Дохід не визначається, а понесені витрати визнаються витратами звітного періоду

Джерело: розроблено автором на основі [39]

Якщо послуги полягають у наданні невизначеної кількості дій за певний відрізок часу, то дохід визначається шляхом рівномірного його нарахування за цей період, крім випадків, коли інший метод краще визначить ступінь завершеності надання послуг.

Порядок відображення в обліку і звітності доходів від надання послуг, які не можуть бути вірогідно визначені. При цьому згідно з пунктом 15 П(С)БО 15: визнаний дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) не коригується на величину пов'язаної з ним суми безнадійної або сумнівної заборгованості, сума якої визнається витратами згідно з П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість".

У статті «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» відображається дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у т.ч. платежі від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) за вирахуванням наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів [12].

Організації, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, у цій статті відображають вартість, за якою реалізовано цінні папери, та суму винагороди за виконання інших операцій, пов'язаних з розміщенням, купівлею і продажем цінних паперів, з урахуванням відповідних вирахувань.

Валовий прибуток (збиток) розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) з урахуванням сум, які наведені у додаткових статтях.

У статті «Інші операційні доходи» відображаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від роялті, відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках, дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття, дохід від списання кредиторської заборгованості, одержані штрафи, пені, неустойки тощо [12].

До цієї статті можуть наводитись додаткові статті [36]:

1) «Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю», в якій відображається дохід від зміни вартості всіх активів (фінансових інструментів, інвестиційної нерухомості, біологічних активів та інших), які оцінюються за справедливою вартістю;

2) «Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції», в якій відображається дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних унаслідок сільськогосподарської діяльності.

В Звіті про сукупний дохід, як правило, всі показники відображаються в одиницях виміру, чинних на звітну дату, незалежно від того, яким способом складена фінансова звітність, а саме, на основі фактичної або відновної вартості. У звітності слід відобразити період, за який проводиться коригування цін з урахуванням інфляції, а також показується рівень коефіцієнтів перерахунку. Як уже було зазначено, основна інформація про операційні доходи підприємства міститься у формі № 2. Проте може виникнути необхідність відобразити ті чи інші операційні доходи в інших формах фінзвітності. Наприклад, при нарахуванні додатної курсової різниці на поточному рахунку в інвалюті (Дт 312 – Кт 714) [36].

У цьому випадку інформація про нарахований дохід буде відображена не тільки у формі № 2, але і в рядку 3095 розд. I форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів».

Отже, у ході дослідження проаналізовано особливості відображення у фінансовій звітності інформації про доходи від операційної діяльності. Задачею формування фінансової звітності, є надання користувачам для прийняття ними рішень повної, правдивої, неупередженої інформації про фінансовий стан. [27]. Річна звітність ТОВ «Брітіш Авто Клаб Асістанс» складається у вигляді такого звіту, як Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва і включає Баланс (Звіт про фінансовий стан) та Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід).

Висновки за розділом 2

Для визнання доходів підприємства важливою є первинна документація, яка використовується у господарських операціях. А саме:

договір, рахунок на сплату, Акт виконаних робіт, банківська виписка. У ході дослідження проаналізовано особливості відображення у фінансовій звітності інформації про доходи від операційної діяльності. У статті «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» відображається дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у т.ч. платежі від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) за вирахуванням наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів. Організації, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, у цій статті відображають вартість, за якою реалізовано цінні папери, та суму винагороди за виконання інших операцій, пов'язаних з розміщенням, купівлею і продажем цінних паперів, з урахуванням відповідних вирахувань. У статті «Інші операційні доходи» відображаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від роялті, тощо. Пропозиції щодо удосконалення діючої практики обліку в контексті формування системи інформаційної підтримки менеджменту на підприємствах сфери послуг є також деталізація показників надання сервісів для забезпечення накопичення інформації щодо отриманих доходів, здійснених витрат і фінансових результатів.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД НАДАННЯ ПОСЛУГ НА ПІДПРИЄМСТВІ «БРІТІШ АВТО КЛАБ АСІСТАНС»

3.1. Напрями і заходи удосконалення обліку доходів від надання послуг на підприємстві «Брітіш Авто Клуб Асістанс»

Для підприємства ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» визначення фінансового результату за певний період починається з формування доходів і витрат. Для удосконалення обліку доходів від надання послуг на ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» пропонуємо наступні напрямки:

- 1) переглянути робочий план рахунків - для забезпечення швидкості та деталізації інформацію про доходи від надання послуг можна запропонувати запровадити субрахунки, які будуть відображати накопичення інформації про доходи у розрізі окремих проектів юридичної підтримки клієнтів;
- 2) створити відділ менеджменту для формування та перевірки відображення доходів від надання послуг в управлінській звітності;
- 3) переглянути напрямки ведення обліку в напрямку посилення його автоматизації.

Одним із важливих аспектів удосконалення обліку є облікова політика підприємства. Ефективна організація обліку та раціональна робота облікового персоналу дозволять зробити облік більш зручним та систематичним, скоротити витрати часу на виконання окремих робіт, значно раціоналізувати документообіг на підприємствах.

Організація аналітичного обліку в запропонованих напрямках дозволить отримати більш повне розуміння щодо джерел доходів для їх оперативного контролю і визначити на цій основі фінансовий результат від здійснення операційної діяльності. Застосування системи аналітичного обліку забезпечить деталізацію інформації щодо окремих видів отриманого доходу та покращить показники доступності та управління відповідними статтями для розширення

діяльності з максимальним рівнем доходності. Пропозиції щодо запровадження субрахунків для ведення аналітичного обліку по проектам юридичної та технічної підтримки наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Пропозиції для доповнення робочого плану рахунків для ведення аналітичного обліку по проектам юридичної та технічної підтримки на ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс»

<i>№</i>	<i>Категорія юридичних послуг (проекти)</i>	<i>Субрахунок</i>
1	Технічне обслуговування авто	703.1
2	Консультація по телефону	703.2
3	Консультація в офісі	703.3
4	Послуга виїзду на місце ДТП	703.4
5	Послуга підготовки пакету документів на авто	703.5
6	Послуга оформлення документації на страхування КАСКО	703.6
7	Послуга юридичного супроводу щодо розмитнення авто	703.7
8	Послуга юридичного супроводу щодо операцій купівлі-продажу авто	703.8
9	Послуга гарантійного сервісу	703.9

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Слід відзначити, що важливою складовою облікової політики підприємства сфери послуг ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс», які впливають на формування фінансових результатів є елемент визнання доходу. Відповідно до чинного законодавства, суб'єкт господарювання застосовує метод нарахувань.

Чіткий поділ доходів від різних видів послуг дає змогу ефективніше побудувати облік як належну інформаційну складову системи управління на ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс», що сприяє у формуванні достовірної інформації та дає можливість оперативно впливати на зміни в структурі доходів за видами послуг, а також ефективно проводити внутрішній контроль та оперативний аналіз. З цією метою пропонуємо застосовувати інтегрований

підхід до робочого плану рахунків обліку, шляхом відкриття аналітичних рахунків з урахуванням особливостей діяльності та виділених нами класифікаційних ознак. Для цього до рахунка 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» відкрити аналітичні рахунки у розрізі структурних підрозділів і видами послуг, що надаються ними. Це дасть змогу сформувати аналітичну інформацію про суми отриманих доходів не лише за центрами відповідальності, а й за видами послуг, що надаються суб'єктом бізнесу. Важливо щоб такий план рахунків був систематизований, що можливо зробити в програмному забезпеченні 1С:8.2 у конфігурації «Управління підприємством».

Перед розширенням рахунку 703 пропонуємо організувати відділ менеджменту для узагальнення відображення доходів від надання послуг ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс».

Етапи формування відділу менеджменту:

- визначення мети та завдань доходів від надання послуг;
- формування інформаційного забезпечення;
- вибір методики менеджменту;
- здійснення процедур контролю;
- формування висновків.

Оцінка відділу менеджменту щодо достовірного відображення доходів від надання послуг передбачає такі аспекти:

- загального подання, структури і змісту процесу відображення доходів в обліку;
- відображення в управлінській звітності інформації про доходи від надання послуг, включно з пов'язаними примітками, основних операцій та подій.

Нами було сформульовано основні завдання менеджменту відображення доходів від надання послуг ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» наведено на рис. 3.1.

Наведені на рис. 3.1 завдання конкретизують мету менеджменту та дають змогу виявити відхилення у процесах реалізації облікової політики ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» у відповідності до правильного відображення доходів від надання послуг у звітності.

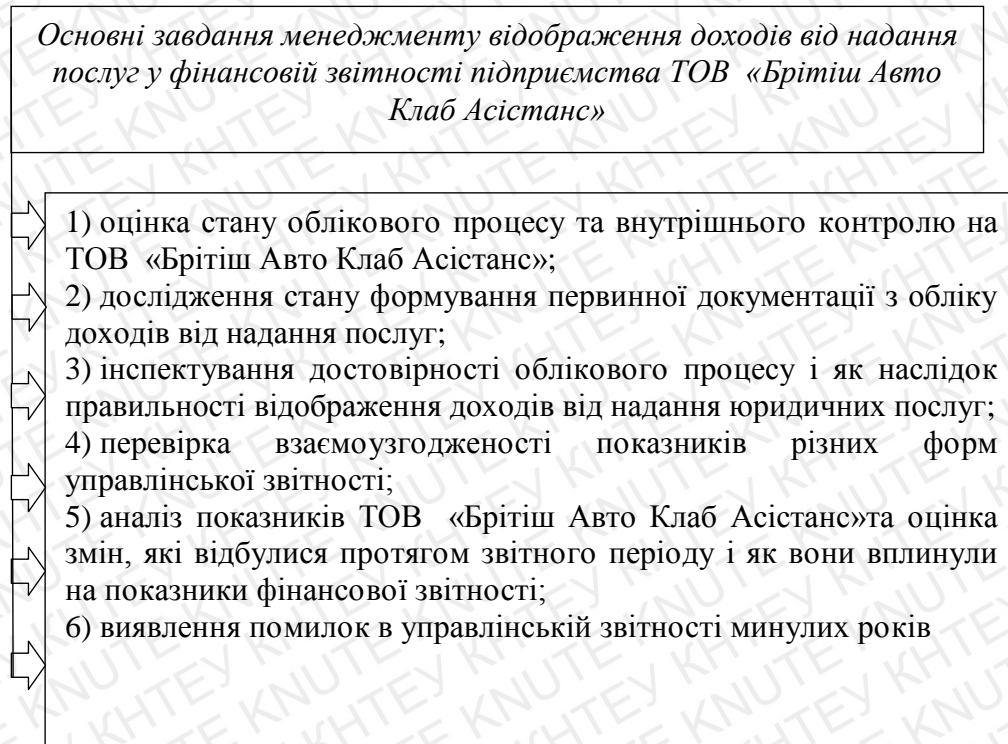

Рис. 3.1. Основні завдання проведення менеджменту доходів від надання послуг ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс»

Джерело: розроблено автором за даними: [8, 23, 31, 32, 45, 46, 50, 51]

Таким чином, з метою удосконалення обліку доходів від надання послуг на ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» пропонуємо наступні напрямки: переглянути робочий план рахунків - для забезпечення швидкості та деталізації інформацію про доходи від надання послуг можна запропонувати запровадити субрахунки, які будуть відображати накопичення інформації про доходи у розрізі окремих проектів послуг підтримки клієнтів; організувати відділ менеджменту для перевірки засобів формування та відображення доходів від надання послуг в управлінській звітності; переглянути напрямки ведення обліку в напрямку посилення його автоматизації. Запропоновані напрями удосконалення обліку доходів від надання послуг на досліджуваному

підприємстві забезпечать системність до визначення та відображення належної інформації щодо діяльності відповідного центру у розрізі наданих послуг, що виступатиме основою для прийняття ефективних управлінських рішень.

3.2. Удосконалення обліку доходів від надання послуг в умовах використання сучасних інформаційних технологій

На даному етапі використання інформаційних технологій існують підходи до впровадження автоматизованого обліку на підприємстві, що ґрунтуються на зміні типової конфігурації відповідно до умов та обсягів діяльності підприємства, зокрема кількості структурних підрозділів, робочого плану рахунків підприємства, а також на збільшенні рівнів структури і кількості довідників при незмінній конфігурації програми. При запровадженні автоматизованої системи обліку на підприємстві перш за все необхідно оцінити ризик відставання від конкурентів у результаті неминучого старіння комп'ютерної програми, тому що програмні продукти, як і інші види матеріальних активів, мають надзвичайно високу швидкість зміни новими видами або версіями. Далі слід оцінити масштаби комп'ютеризації. Саме після того, як сплановано процес організації обліку та визначено масштаби і завдання комп'ютеризації бухгалтерського обліку, слід приділити увагу безпосередньо питанню вибору програмного продукту [21].

В сучасному світі існує безліч програм для ведення бухгалтерського обліку, найпопулярніші: «Парус Підприємство», 1С версії 7 та 8, «Бест звіт плюс», «Дебет Плюс». Кожна програма має свої переваги та недоліки, найпоширеніша в Україні «1С: Підприємство».

Слід відзначити, що різноманітність представлених на ринку програмних продуктів, призначених для розв'язання задач обліку, закономірно ставить питання про ефективний вибір програмного забезпечення для автоматизації управління підприємством. Завдання вибору ускладнюється суттєвими відмінностями в концепціях побудови програмних засобів, їх функціональної повноти, порядку адаптації до потреб конкретних користувачів, можливості

використання на різних програмно-апаратних платформах, вартості тощо. Тому нами було проведено узагальнення набору загальних критеріїв вибору програм для підприємств різних типів, умовно класифікованих за кількістю працівників бухгалтерії (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Загальні критерії вибору програмного забезпечення інформаційних систем бухгалтерського обліку доходів від операційної діяльності

Тип бухгалтерії	Критерії вибору
Мала (1—3 особи)	<ol style="list-style-type: none"> уніфікована модель представлення даних ; єдине програмне середовище; функціонування в одноранговій мережі або в мережі ПК виділеним сервером; наявність сертифікованих для впровадження системи дилерів фірми виробника програмного забезпечення (далі –ПЗ) у власному регіоні; можливість сумісного використання із стандартним офісним ПЗ і проблемно орієнтованим ПЗ інших виробників.
Середня (4—6 осіб)	<ol style="list-style-type: none"> побудова системи у вигляді повнофункціонального набору спеціалізованих за ділянками обліку програмних модулів; можливість розвитку функцій системи за рахунок професійних засобів розробки; функціонування у мережі ПК з виділеним сервером в архітектурі клієнт-сервер; функції розмежування прав доступу користувачів до даних; можливість сумісного використання з ПЗ інших виробників, у тому числі з ПЗ власного розроблення
Корпоративна централізована	<ol style="list-style-type: none"> відповідність перерахованим вимогам щодо окремих підприємств і самостійних підрозділів у корпорації; розвинуті засоби реплікації даних віддалених підрозділів; наявність засобів консолідації даних для побудови корпоративної звітності, в тому числі з можливістю ведення обліку в різних облікових стандартах.

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Звичайно, така класифікація не єдина при розгляді всього спектру відмінностей програмних систем, а наведені в таблиці цифри щодо кількості працівників бухгалтерії для виділених груп дуже умовні. У цей же час ця класифікація неявно визначає рівень спеціалізації різних працівників, а значить, і потребу спеціалізації окремих компонент програмного забезпечення. За цією класифікацією підприємство ТОВ «Брітш Авто Клуб Асістанс» відноситься до середнього типу вибору програмного забезпечення та користується ним.

Зазначимо основні фактори, які впливають на вибір програмних засобів:

- можливість застосування спеціалізованих програм у використовуваних підприємством програмно-апаратних середовищах;
- склад допоміжного програмного забезпечення, необхідного для функціонування спеціалізованих програм;
- функціональні можливості, ступінь автоматизації та повноту розв'язання найбільш складних і важливих для підприємства задач обліку;
- можливість підтримки з боку аудиторських і консалтингових фірм;
- склад адаптивних властивостей, можливості налагодження програми на специфіку ведення обліку в організації;
- надійність і перспективність фірми-розробника, наявність регіональних філій, дилерської мережі та можливості фірмової підтримки користувачів;
- засоби захисту даних від несанкціонованого доступу, а також засоби відновлення при збоях у роботі комп'ютерної системи або в результаті помилок при експлуатації;
- якість, повноту і зручність використання документації, наявність додаткових методичних матеріалів із застосування програмних засобів тощо.

Слід відмітити, що незважаючи на насичення ринку інформаційних систем управління підприємством, вже декілька років поспіль лідером на ньому є інформаційні системи фірми «1С» (версія 8.2 та 8.3). Представник аудиторської фірми «Артур Андерсен» на семінарі «Застосування інформаційних технологій в освіті та практиці бухгалтерського обліку», що проводився компанією IBTCI в рамках проекту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Реформа бухгалтерського обліку та аудиту в Україні» та Київським національним торговельно-економічним університетом з 11 до 22 березня 2015 р. у Києві, навів дані, що близько 90 % підприємств в Україні використовують програмні продукти фірми 1С.

Оскільки на підприємстві ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» вже використовується програмне забезпечення 1С:8.2 у конфігурації «Управління підприємством», то в даному питанні доцільно розглянути можливі методичні

засади удосконалення облікового процесу з використанням наявних програмних засобів.

Найдешевшою та популярною програмою, яка використовується для управлінського обліку є Excel (Excel – одна з програм пакета Microsoft Office). Перевагами якої є: не потрібно спеціально навчати працівників, можна формувати різноманітні звіти, будувати різноманітні графіки. Але є і недоліки, а саме: для отримання звітності потрібно багато часу щоб звести дані, є вірогідність помилок.

Висновки за розділом 3

Отже, одним із важливих аспектів удосконалення обліку є облікова політика підприємства. Ефективна організація обліку та раціональна робота облікового персоналу дозволять зробити облік більш зручним та систематичним, скоротити витрати часу на виконання окремих робіт, значно раціоналізувати документообіг на підприємствах.

Застосовуючи запропонований план субрахунків дасть змогу ефективніше побудувати облік як належну інформаційну складову системи управління на ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс», що сприяє у формуванні достовірної інформації та дає можливість оперативно впливати на зміни в структурі доходів за видами послуг, а також ефективно проводити внутрішній контроль та оперативний аналіз. Внутрішній відділ менеджменту дозволить запобігти помилкам та перевірити правильність ведення обліку доходів за минулі періоди перед запропонованою автоматизацією обліку.

Основні функції автоматизованої системи обліку, контролю та менеджменту полягають у наступному: повне і своєчасне задоволення інформаційних потреб користувачів; виконання контрольних та аудиторських завдань з метою одержання необхідної інформації про наявні відхилення; одержання комп'ютерних управлінських рішень; здійснення аналізу та прогнозування господарсько-фінансової діяльності підприємства. Принципи автоматизації бухгалтерського обліку забезпечують єдиний підхід до розробки окремих елементів системи та єдиного функціонування.

ВИСНОВОК

Результатом дослідження є теоретичне узагальнення та методологічні рекомендації з удосконалення обліку та аудиту формування та використання доходу підприємств сфери послуг. Під час виконання роботи досягнуто поставленої мети та вирішено визначені завдання, можемо зробити наступні висновки:

1. Розглянувши трактування «дохід» різних вчених можна сказати, що доходи підприємства - це кількісний показник, який характеризує обсяг продажу продукції, товарів або надання послуг. Існують різні варіанти підходів до економічної сутності доходу, необхідно зауважити, що таке поняття як дохід є досить різносторонню категорією вивчення. Дохід від надання послуг визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена. Доходи підприємств, що працюють у сфері послуг, визначаються наростаючим підсумком за звітний період. Доходи визнаються в момент отримання покупцем контролю над відповідними активами. Для визнання доходу необхідним є не тільки надходження активу або зменшення зобов'язання, але й фінансовий наслідок цих подій, тобто збільшення власного капіталу.

Аналіз П(С)БО та МСБО щодо доходів діяльності підприємства є теоретичним підґрунтям для розробки та удосконалення методичного забезпечення бухгалтерського обліку доходів.

2. У ході дослідження було проаналізовано що для визнання доходів підприємства важливою є первинна документація, яка використовується у господарських операціях. А саме: договір (відображає основні умови надання послуг), рахунок на сплату(платіжна вимога), акт виконаних робіт(відображає факт наданих послуг), банківська виписка(підтверджує сплату).

3. Одним із важливих аспектів удосконалення обліку є облікова політика підприємства. Ефективна організація обліку та раціональна робота облікового

персоналу дозволять зробити облік більш зручним та систематичним, скоротити витрати часу на виконання окремих робіт, значно раціоналізувати документообіг на підприємствах.

4. Переглянуто та проаналізовано кореспонденцію рахунків щодо обліку доходів від надання послуг відповідно вітчизняної нормативно-правової бази.

5. Для досягнення стабільних фінансових потоків підприємство має вести управлінський облік. Для цього використовують необхідне інформаційне забезпечення яке досліджує процес формування доходів. Розглянувши основні етапи формування системи управлінського обліку можна зробити висновок що це передбачає розробку та впровадження бюджетних форм. Для ефективності управлінського обліку доходів від наданих послуг на підприємстві є своєчасність прийняття рішень та відповідність обсягів та якості ресурсів, що може залічити підприємство для оптимізації параметрів своєї діяльності, вимогам конкурентного середовища.

6. Проаналізовано особливості відображення у фінансовій звітності інформації про доходи від операційної діяльності. А саме було розглянуто статті «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)», «Інші операційні доходи».

7. Було запропоновано до рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» відкрити аналітичні рахунки у розрізі структурних підрозділів і за видами послуг, який дасть змогу ефективніше побудувати облік як належну інформаційну складову системи управління на ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс», що сприяє у формуванні достовірної інформації та дає можливість оперативно впливати на зміни в структурі доходів за видами послуг, а також ефективно проводити внутрішній контроль та оперативний аналіз. Важливо щоб

8. Ввести внутрішній відділ менеджменту, який дасть оцінку обліковому процесу та внутрішньому контролю на підприємстві, дослідить стан формування первинної документації, проаналізує облікову політику

підприємства, перевірити управлінську звітність минулих років, що дасть змогу виявити відхилення у обліку доходів.

9. Розглянуто, що для ведення бухгалтерського обліку існує безліч програм. Існують критерії вибору програмного забезпечення інформаційних систем. Лідером на ринку є інформаційні системи фірми «1С». Основні функції автоматизованої системи обліку полягає у наступному: повне і своєчасне задоволення інформаційних потреб користувачів; виконання контрольних та аудиторських завдань з метою одержання необхідної інформації про наявні відхилення; одержання комп'ютерних управлінських рішень; здійснення аналізу та прогнозування господарсько-фінансової діяльності підприємства. Принципи автоматизації бухгалтерського обліку забезпечують єдиний підхід до розробки окремих елементів системи та єдиного функціонування.

СПИСОК ВИКОРИСТАРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безручук С.В. Договір про надання послуг з бухгалтерського обліку: проблеми формування змісту / С.В. Безручук // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2016. - №3. – 182-186
2. Беренда Н. І. Облік доходів: питання облікової політики підприємства / Н. І. Беренда, Т. М. Потапенко // Формування ринкових відносин в Україні. - 2013. - № 2 (141). - С. 111-114.
3. Бистровська О. Облік у бізнесі: обираємо метод / О. Бистровська // УТЕКА, 2018. – № 8. - //URL:<https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-chozyajstv ennye-operacii-9-uchet-v-restorannom-biznese-vybiraem-metod>
4. Білоусова І. Проблеми впровадження системи фінансового обліку контролю на підприємствах з використанням сучасних програмних продуктів / І. Білоусова // Бухгалтерський облік і аудит. - 2014. - №5. – С.30-34
5. Брік С.В. Особливості фінансового обліку та аудиту деяких нестандартних операцій у ресторанному бізнесі / С.В. Брік // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. - 2017. - №12. – С. 175-179
6. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищ. навч. закладів. – 6-те вид., доп. і перероб / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2013. – с. 321
7. Верига Ю. А. Особливості фінансового обліку витрат в господарських підприємствах споживчої кооперації / Ю. А. Верша., Н. В. Фірсова // Фінанси, облік і аудит: зб. наук, праць / відп. ред. В. Г. Лінник. - К.: КНЕУ. - 2012. - С. 105-112.
8. Высочин И.В. Управление товарооборотом в системе экономического управления предприятием розничной торговли / И.В. Высочин // Экономика и предпринимательство. - 2013. – № 3 (32). – С. 258-264

9. Голов С.Ф., та ін. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: Практик. Посібник / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. – К.: Лібра, 2013. – с. 289
10. Гранина Вікторія «Бизнес-Нострадамусы»// Український діловий тижневик "Контракты", № 30 від 28-07-2003 -URL: <http://kontrakty.com.ua/show/rus/article/10/302003370.html>
11. Домбик О. М. Облік доходів і результатів діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу / П. О. Куцик, О. М. Домбик // Бухгалтерський облік і аудит : наук.-практ. журнал. - 2016. – № 1. – С. 26-32.
12. Дроздова О.Г. Особливості організації та здійснення внутрішнього контролю на комісійних господарських підприємствах / О.Г. Дроздова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу, 2012. - №4 – //URL:<https://www.golovbukh.ua/36448-83339-1-PB>
13. Загородній А.Г., та ін. Фінансовий словник. - 4-те вид., випр. та доп. / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. - К.: Т-во "Знання", КОО; Львів: Вид-во Львів, банк, ін-ту НБУ, 2013. – 427с.
14. Захарченко В.О., та ін. Систематизація методів оцінки фінансового стану підприємства / В.О. Захарченко, С. І.Счасна // Фінанси України. - 2012. - №1. - с. 137-144
15. Іллюхіна Н.П. Шляхи вдосконалення обліку доходів та витрат на господарських підприємствах / Н.П. Іллюхіна // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2014. - № 2 (53). – С. 61-64
16. Інструкція застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій №291// Затверджена наказом Мінфіну України від 30.11.2008 р. – //URL: <https://rada.gov.ua>
17. Карпенко Є.А. Облік доходів від реалізації за міжнародними та національними стандартами / Є.А. Карпенко // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит, 2018. - №17. – С. 440-445

18. Квартальна декларація з податку на прибуток 2018: заповнення основної частини// Податкова звітність –
//URL:<https://www.golovbukh.ua/article/7183-deklaratsya-z-podatku-na-pributok-za-kvartal-2018-roku-zapovnennya-osnovno-chastini>
19. Кислий В.М. Логістика: теорія та практика: навч. посіб. / В.М. Кислий, О.А. Біловодська, О.М. Олефіренко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 360 с.
20. Кулаковська Л.П. Організація та методика аудиту / Л.П. Кулаковська /
/ URL:<http://pidruchniki.ws/13331222/buhgalterskiy.oblik.ta.audit.vnutrishniy.kontrol.sut.klasifikatsiya.obyekti.subyekti>
21. Левицька, С. О. Автоматизація бухгалтерського обліку як визначальний фактор ефективності облікової системи вітчизняних підприємств [Текст] / С. О. Левицька, А. В. Романюк // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2010. – № 2. – С. 156-163.
22. Литвин М.И. Применение матричных балансов для оценки финансового состояния предприятия / М.И. Литвин // Финансы. - 2013. - №3 - с. 34-39
23. Лоханова Н.О. Облік виручки по договорах з клієнтами – нові підходи до визнання відповідно до МСФЗ 15 / Н.О. Лоханова // Інвестиції: практика та досвід, 2014. - № 21. - С. 38–41.
24. Марценюк Р.А. Облік доходів від надання послуг: теоретико-організаційний аспект / Р.А. Марценюк, Ф.Ф. Макарук // Вісник ЖТУ, 2018. - №1. – //URL:<https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/241>
25. Маценко Л.Ф. Концептуальні відмінності обліку доходів після введення МСФЗ 15 «Виручка за контрактами із замовниками» / Л.Ф. Маценко // Економіка і суспільство. - 2017. - №12. – С. 701-706

26. Мелень ОВ. Організація бухгалтерського обліку готельно-ресторанного бізнесу: теоретичні аспекти / ОВ. Мелень // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. - 2017. - № 6. – С. 353-359
27. МСФО 15 «Дохід від договорів з клієнтами»: Рада з Міжнародних стандартів фінансової звітності (International Accounting Standards Board, IASB), дійсний від 01 січня 2018// Нормативні документи – //URL: <http://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine.article/FZ000636>
28. Новікова І. Програмне та інформаційне забезпечення системи планування / І. Новікова // Актуальні проблеми економіки. - 2012. - № 9. - С. 45-48
29. Обиход К. О. Облік доходів від надання послуг науковими установами / К. О. Обиход // Економічний вісник університету. - 2016. - Вип. 28(1). - С. 61-67.
30. Обиход К. О. Облік доходів від надання послуг науковими установами / К. О. Обиход // Економічний вісник університету. - 2016. - Вип. 28(1). - С. 36-47.
31. Озеран В. О. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку / В. О. Озеран, Т. В. Попітїч // Торгівля, комерція, підприємництво. - 2014. - Вип. 16. - С. 92-98.
32. Офіційний сайт Державної служби статистики України // Статистичні дані –//URL: www.ukrstat.gov.ua
33. Перчук О В. Особливості обліку доходів комунальних підприємств теплових мереж / О В. Перчук // Молодий вчений. - 2015. - № 9(2). - С. 8-12
34. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Мінфін України; Наказ, План від 09.12.2011 № 1591- // URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>

35. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // Затверджений ВРУ від 2010 р., зі змінами та доповненнями – //URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
36. Попович, В. І. Облік доходів від надання готельних послуг у системі управління [Текст] / Віта Іванівна Попович // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. - Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. - Том 17. - № 2. - С. 176-180
37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні // Закон України від 16.07.99 р. №996-XIV –// URL: <http://rada.gov.ua>
38. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг // Закон України від 06.07.1995 № 265/95-ВР – //URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95>
39. Про затвердження Інструкції про облік роздрібного товарообороту і реалізації товарів // Наказ КМУ N 389 від 28.12.96 – //URL: <http://rada.gov.ua>
40. Про затвердження Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Вимоги до фінансової звітності» // Мінфін України; Наказ, Положення від 12.04.2013р. – //URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
41. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» // Мінфін України; Наказ, Положення від 29.11.1999 № 290, поточна редакція від 27.06.2013р.– //URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
42. Про затвердження Положення про форму та зміст розрахункових документів, Порядку подання звітності, пов’язаної із використанням книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок), форми № ЗВР-1 Звіту про використання книг обліку розрахункових операцій

- (розрахункових книжок) // Мінфін України; Наказ, Положення від 21.01.2016 № 13—// URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0220-16>
43. Столяр Л.Г. Організація внутрішнього контролю / Л.Г. Столяр // Фінанси України. – 2014. - №8. – С. 62-68
44. Сухарева Л., та ін. Проблеми адаптації і передумови організації контролінгу у вітчизняній теорії та практиці / Л. Сухарева, С. Петренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. - №8. – С. 32-36.
45. Ткаченко А. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський та фінансовий облік на підприємствах України: Підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. Зал / Н.М. Ткаченко. – К.: А.С.К., 2013 – с. 522
46. Фольмут Х.Й. Инструменты стратегического планирования от А до Я: Пер. с нем / Под ред. М.Л.Лукашевича и Е.Н. Тихоненковой. – Харьков.: Финансы и статистика, 2001. – 288с.
47. Цигилик І.І., та ін. В. Організація обліку доходів від реалізації / І.І. Цигилик, О.І. Мозіль, Н.В. Кірдякіна // Актуальні проблеми економіки. - 2014. – №3(45), - С. 117-121с.
48. Цигилик І.І., та ін. Стратегія і планування в системі внутрішнього економічного механізму підприємства / І.І. Цигилик, Т.М. Паневник // Економіка, Фінанси, Право. - 2012. - №6. – С. 11-14.
49. Чабанова Н.В., та ін. Бухгалтерський фінансовий облік: Посібник / Н.В. Чабанова, Ю.А. Василенко. – К.: Видавн. Цетр «Академія», 2011 – с. 416
50. Швець В.М. Анализ эффективности системы управления доходами / В.М. Швець // Ресурси, Інформація, Снабження, Конкуренція. - 2011. - №5. - С. 15-19
51. Шершньова З.Є. Антикризове управління підприємством / З.Є. Шершньова, В.М. Багацький, Н.Д. Гетманцева. – К.: КНЕУ, 2007 – 680 с

ДОДАТКИ

Додаток А

Класифікація доходів підприємства

№	Ознаки класифікації доходів підприємства	Види доходів підприємства по відповідним класифікаціям
1	Ідентифікація у процесі бухгалтерського обліку	1. Дохід, підлягаючий отриманню і отриманий у звітному періоді 2. Дохід, підлягаючий отриманню, але не отриманий у звітному періоді 3. Дохід отриманий, але не підлягаючий отриманню у звітному періоді
2	Джерело формування	1. Доходи від реалізації товарів 2. Доходи від реалізації інших активів 3. Доходи від позареалізаційних операцій
3	Елементи формування доходів від реалізації товарів	1. Комерційний дохід підприємства 2. Загальний дохід підприємства
4	Галузь операційної діяльності	1. Доходи від торгівлі 2. Доходи від виробництва 3. Доходи від надання послуг
5	Направлення господарської діяльності	1. Доходи від операційної діяльності 2. Доходи від інвестиційної діяльності 3. Доходи від фінансової діяльності
6	Період формування	1. Доходи звітного періоду 2. Доходи майбутніх періодів
7	Характер оподаткування доходу	1. Оподаткований дохід 2. Дохід, не підлягаючий оподаткуванню
8	Ступінь оподаткування	1. Валовий дохід підприємства 2. Чистий дохід підприємства
9	Рівень для формування прибутку	1. Дохід, достатній для формування прибутку 2. Дохід, недостатній для формування прибутку

Джерело: розроблено автором на основі [10, 32]

Додаток Б

Облік та відображення у звітності доходів за П(С)БО та МСФЗ: порівняльна характеристика

Критерій	Дохід	
	П(С)БО	МСФЗ
Регламентуючі стандарти	НП(С)БО 1, П(С)БО 15	МСФЗ(IFRS)15
Визначення	Збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу (за винятком його зростання за рахунок внесків власників).	Збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення власного капіталу (за винятком збільшення, пов'язаного з внесками учасників).
Визнання	Під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.	Визнання доходу відбувається одночасно з визнанням збільшення активів або зменшення зобов'язань.
Класифікація доходів (виручки)	Класифікуються за такими групами: а) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); б) інші операційні доходи; в) фінансові доходи; г) інші доходи;	Виручка по договорам з покупцями
Оцінка доходу (виручки)	Відображається в сумі справедливої вартості активів, які отримані або підлягають отриманню	Оцінюється за справедливою вартістю отриманої компенсації або компенсації, яка має бути отримана
Не визнаються доходами (виручкою)	Суми податків і обов'язкових платежів, суми надходжень за договором комісії, агентським та аналогічним договором на користь комітента	Не буде визначатися в відношенні продукції, яка, як очікується, буде повернена

Джерело: розроблено автором на основі [10, 32,25]

Додаток В

Товариство з обмеженою відповідальністю «Брітіш Авто Клуб Асістанс»

НАКАЗ №1

про організацію бухгалтерського обліку
та облікову політику підприємства

від "15" грудня 2018 року

Керуючись Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. №996-XIV (далі - Закон про бухоблік), затвердженими Міністерством Фінансів України положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО), інструкціями та іншими нормативними актами, які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності, виконуючи вимоги, передбачені Статутом на ПП «Брітіш Авто Клуб Асістанс» (далі за текстом – «підприємство») встановити такі принципи, методи і процедури, що будуть використовуватись підприємством для складання та подання фінансової звітності і формувати облікову політику підприємства.

1. Організація бухгалтерського обліку

1.1. Бухгалтерський облік здійснюється бухгалтерією на чолі з головним бухгалтером. Посада головного бухгалтера входить до штатного розкладу підприємства.

1.2. Головний бухгалтер забезпечує дотримання вимог, передбачених Законом про бухоблік, зокрема п.7 ст.8, та іншими законодавчими та нормативними документами з питань організації і ведення бухгалтерського та податкового обліку.

1.3 Розпорядження головного бухгалтера, які стосуються становлення та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, є обов'язковими для виконання усіма структурними підрозділами й усіма працівниками підприємства.

1.4. Відповідальність за ведення податкового обліку, правильність і своєчасність складання і подання податкової звітності несе головний бухгалтер згідно з чинним законодавством.

2. Повноваження на підпис документів

2.1. Право першого підпису на банківських розрахунково-платіжних, первинних документах надається генеральному директору,

2.2.1. Цим наказом головний бухгалтер наділяється правом другого підпису, який він ставить на первинних бухгалтерських документах, реєстрах бухгалтерського обліку та відповідних звітах

2.2. Під час відсутності на робочому місці з поважних причин головного бухгалтера його обов'язки, відповідальність і права покладаються на заступника головного бухгалтера відповідно до письмового розпорядження керівника Підприємства, з оплатою відповідно до діючого законодавства.

Продовження додатку В

2.3. На право підпису окремих документів можуть надаватися повноваження іншим посадовим особам, що оформлюється окремим Наказом по Підприємству.

3. Документообіг

3.1. Документообіг Підприємства регулюється відповідними організаційно-розпорядчими документами, виданими посадовими особами у межах наданих їм повноважень. До таких документів відносяться, зокрема (але не виключно):

- наказ про делегування повноважень на право підпису документів;
- положення про матеріально-відповідальних осіб на підприємстві;
- положення про преміювання працівників;
- положення про документообіг;
- про проведення інвентаризації та створення постійної та робочих інвентаризаційних комісій;
- про закріплення водіїв за транспортними засобами та порядок контролю за їх ротацією;
- положення про відрядження;
- наказ про розмір встановленого ліміту каси на підприємстві;

3.2. Перелік посадових осіб, яким доручено отримувати і видавати матеріальні цінності встановлюється виключно Наказом генерального директора.

3.3. Керівники структурних підрозділів підприємства зобов'язані створити умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання вимог «Положення про документообіг» працівниками причетними до складання первинних документів, правомірних вимог бухгалтерії щодо дотримання порядку їх оформлення та подання до обліку. У разі несвоєчасного складання первинних документів, недостовірного відображення в них даних чи оформлення з порушенням законодавчих та нормативних вимог зазначені працівники притягуються до відповідальності згідно із законодавством України.

4. Первинний облік

4.1 Застосовувати на підприємстві журнально-ордерну систему обліку. Бухгалтерський облік на підприємстві здійснювати із застосуванням комп'ютерної бухгалтерської програми 1С:Бухгалтерія.

4.2 Застосовувати форми журналів-ордерів та інших облікових реєстрів, розроблені фахівцями підприємства в минулому році й адаптовані бухгалтерією до нової системи обліку. Для повної та реальної картини здійснюваних господарських операцій та їх результатів дозволити головному бухгалтерові своїм розпорядженням затверджувати додаткову систему субрахунків і реєстрів аналітичного обліку.

4.3. Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо - безпосередньо після її закінчення. Для контролю та

Продовження додатку В

впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи.

4.2. Первинні та зведені облікові документи можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні мати такі обов'язкові реквізити:

- назву документа (форми);
- дату і місце складання;
- назву підприємства, від імені якого складено документ;
- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;
- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції .

4.3. Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Операції в іноземній валюті відображаються також у валюті розрахунків та платежів по кожній іноземній валюті окремо.

4.4. Дані аналітичних рахунків повинні бути тотожні відповідним рахункам синтетичного обліку на перше число кожного місяця.

4.5. Регістри бухгалтерського обліку повинні мати назву, період реєстрації господарських операцій, прізвища і підписи або інші дані, що дають змогу ідентифікувати осіб, які брали участь у їх складанні.

4.6. Господарські операції повинні бути відображені в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.

4.7. У разі складання та зберігання первинних документів і регістрів бухгалтерського обліку на машинних носіях інформації підприємство на вимогу контролюючих або судових органів та своїх контрагентів зобов'язане за свій рахунок зробити копії таких документів на паперовому носії.

4.8 Підприємство вживає всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку та забезпечує їх належне зберігання протягом встановленого строку.

4.9. Відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів і регістрів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених у них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи.

4.10. Фахівцям відділів: маркетингу, збуту, постачання, виробничо-технічного, ремонтно-механічного - неухильно виконувати вимоги працівників бухгалтерії щодо дотримання порядку оформлення первинних документів і терміну подання їх до обліку. За порушення вимог бухгалтерів, несвоєчасне складання первинних документів і недостовірність відображення в них даних ,або якщо документ взагалі не складений, або відсутність такого документа потягла за собою застосування фінансових санкцій до підприємства, притягати фахівців до дисциплінарної та матеріальної відповідальності.

4.12. Первинні документи можуть бути вилучені з підприємства тільки за рішенням відповідних органів, прийнятих в межах їхніх повноважень,

Продовження додатку В

передбачених законами та з відома керівника підприємства. Вилучення оформляється протоколом.

5. Інвентаризація

5.1. Проводити інвентаризацію активів і зобов'язань відповідно до ст. 10 Закону про бухоблік та інших нормативних документів, зокрема Інструкції з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 11 серпня 1994 р. N 69.

5.2. Склад постійно діючої інвентаризаційної комісії встановлюється Наказом керівника.

5.3. Проводити інвентаризацію активів і зобов'язань щороку перед складанням річної фінансової звітності станом на 01 листопада року, за який складається фінансова звітність.

5.4. Інвентаризацію основних засобів здійснювати 1 раз на 2 роки.

5.5. У всіх інших випадках об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються керівником чи власниками підприємства на підставі чинного законодавства.

6. Оцінка

6.1. Створити оціночну комісію для проведення приймання, списання, оцінки активів і зобов'язань. Склад оціночної комісії встановлюється окремим розпорядженням.

6.2. Залучати у разі необхідності для проведення оцінки окремих об'єктів активів спеціалізовані оціночні фірми.

7. Податковий облік

7.1. Вести податковий облік та подавати податкову звітність згідно із законодавством України.

7.2. Накопичення даних про валові витрати і валові доходи для цілей обчислення оподатковуваного прибутку здійснюється у бухгалтерській програмі 1-с Підприємство на підставі первинних облікових документів, що фіксують здійснення господарських операцій, відповідно до Податкового Кодексу України.

8. При складанні фінансової звітності встановити межу істотності в розмірі 500 грн.

9. Бухгалтерський облік

9.1. Вести бухгалтерський облік на Підприємстві згідно із Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. №996-XIV (далі - Закон про бухоблік), та затвердженими Міністерством Фінансів України положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (далі - П(С)БО).

9.2. Застосовувати План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. З метою забезпечення необхідної деталізації обліково-економічної інформації дозволити

Продовження додатку В

головному бухгалтеру своїм розпорядженням вводити додаткову систему субрахунків.

9.3. Підприємство відображає в бухгалтерському обліку всі господарські операції в системі рахунків за робочим планом рахунків, створеним на основі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань, і господарських операцій підприємств і організацій затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку й Інструкцій про його застосування», та з дотриманням Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України. Записи операцій на синтетичних рахунках класів з 1 по 9 включно здійснюються методом подвійного запису.

Запис на позабалансових рахунках здійснюється без застосування методу подвійного запису. Субрахунки першого та другого порядків та аналітичні рахунки до них відкриваються та використовуються підприємством виходячи з потреб управління, контролю, аналізу і звітності. Субрахунки, які не передбачені Планом рахунків, затверджених Наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. №291, вводяться підприємствами самостійно зі збереженням номерів субрахунків діючого Плану рахунків. Порядок ведення аналітичного обліку і кореспонденції рахунків визначається «Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій». У частині, не визначеній Інструкцією, встановлюється підприємством самостійно з врахуванням норм зазначеної Інструкції, Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів, що регулюють питання бухгалтерського обліку, а також враховуючи управлінські потреби підприємства. Для аналітичних рахунків повинні бути тотожні записи до відповідних рахунків синтетичного обліку на перше число кожного місяця.

9.5. Підставою для відображення в обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факт здійснення операцій і повинні складатися безпосередньо під час здійснення операцій, або, якщо таке неможливо, безпосередньо після її завершення. Для контролю та впорядкування обробки первинні документи необхідно згрупувати у зведенні облікові документи або звіти.

9.6. Головний бухгалтер розробляє Наказ про порядок здавання звітності та документообігу матеріально відповідальними особами до відділу бухгалтерії, який підлягає затвердженню керівником. Затверджений Наказ про порядок здавання звітів та документообігу є обов'язковим до виконання.

9.7. Дані реєстрів обліку майна підприємства, інших облікових реєстрів і додаткових довідок відображати в Головній книзі підприємства, яка роздруковується із програми 1-С по закінченню звітного року.

9.8. Облікову політику застосовувати таким чином, щоб фінансові звіти повністю узгоджувались з вимогами Закону про бухоблік та кожного конкретного П(С)БО. Застосовувати перед усім ті підходи та методи для

Продовження додатку В

ведення бухгалтерського обліку і надання інформації в фінансових звітах, які передбачені П(С)БО і найбільш адаптовані до діяльності підприємства.

9.9. Згідно з П(С)БО 1 ведення бухгалтерського обліку та складання фінансових звітів (крім Звіту про рух грошових коштів) проводити згідно принципу нарахування так, щоб результати операцій та інших подій відображались в облікових регістрах і фінансових звітах тоді, коли вони мали місце, а не тоді, коли підприємство отримує чи сплачує кошти.

9.13. Доходи в Звіті про прибутки та збитки відображати в тому періоді, коли вони були зароблені, а витрати - на основі відповідності цим доходам, що забезпечить визначення фінансового результату звітного періоду співставленням доходів звітного періоду з витратами, здійсненими для отримання цих доходів.

10. Основні засоби

10.1. Для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікувати за такими групами:

1. Основні засоби

- 1.1. Земельні ділянки.
- 1.2. Капітальні витрати на поліпшення земель.
- 1.3. Будинки, споруди та передавальні пристрої.
- 1.4. Машини та обладнання.
- 1.5. Транспортні засоби.
- 1.6. Інструменти, прилади, інвентар (меблі).
- 1.7. Тварини.
- 1.8. Багаторічні насадження.
- 1.9. Інші основні засоби.
2. Інші необоротні матеріальні активи
 - 2.1. Бібліотечні фонди.
 - 2.2. Малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА).
 - 2.3. Тимчасові (нетитульні) споруди.
 - 2.4. Природні ресурси.
 - 2.5. Інвентарна тара.
 - 2.6. Предмети прокату.
 - 2.7. Інші необоротні матеріальні активи.
3. Незавершені капітальні інвестиції

10.2. До основних засобів відносити матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше року (або операційного циклу, якщо він більше року), а вартісна оцінка якого дорівнює сумі, що перевищує 1 000 грн. у 2011 році, а починаючи з 1 січня 2012 року суму, що перевищує 2 500 грн.

Продовження додатку В

10.3. До малоцінних необоротних матеріальних активів відносити активи, відмінні від основних засобів (на підставі класифікації, поданої в пункті 5 П(С)БО 7 "Основні засоби" і пункті 4 цього наказу), вартісна оцінка яких дорівнює сумі, що не перевищує 1 000 грн. у 2011 році, а починаючи з 1 січня 2012 року суму, що не перевищує 2 500 грн

10.4. Об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена.

10.5. Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів. Первісна (переоцінена) вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних із поліпшенням та ремонтом об'єкта, визначену у порядку, встановленому податковим законодавством

10.6. Амортизація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів здійснюється прямолінійним методом із урахуванням мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів, встановлених податковим законодавством

10.7. Ліквідаційну вартість об'єктів основних засобів не розраховувати і з метою амортизації прийняти рівною нулю.

10.8. Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) і бібліотечних фондів нараховується в першому місяці використання об'єкта у розмірі 100 відсотків його вартості.

10.9. Підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу. У разі переоцінки об'єкта основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт.

10.10. Якщо у первинних документах, якими оформлюється придбання (виготовлення) основних засобів чи введення їх в експлуатацію безпосередньо не зазначається мета використання основного засобу (виробниче чи невиробниче використання), вважати, що основний засіб призначається для виробничого використання.

10.11. Якщо один об'єкт основних засобів складається з частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то кожна з цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів. Винятком є основні засоби, які виконують один повний єдиний виробничий цикл.

10.12. Витрати, пов'язані з ремонтом та поліпшенням основних засобів, у розмірі що не перевищує 10% сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів на початок звітного року, відносити до витрат звітного податкового періоду, в якому такі ремонт та поліпшення були здійснені.

11. Нематеріальні активи

Продовження додатку В

11.1 Облік нематеріальних активів вести по кожному об'єкту нематеріальних активів.

11.2 Нематеріальні активи класифікувати за такими групами:

1. Права користування майном
2. Права на знаки для товарів і послуг
3. Права на об'єкти промислової власності
4. Права користування природними ресурсами
5. Авторські та суміжні з ними права
6. Інші нематеріальні активи

11.3 Придбаний або отриманий нематеріальний актив відображати в балансі, якщо існує імовірність одержання майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням, та його вартість може бути достовірно визначена.

11.4 Нематеріальний актив, отриманий в результаті розробки, слід відображати в балансі за умов, якщо підприємство має:

- намір, технічну можливість та ресурси для доведення нематеріального активу до стану, у якому він придатний для реалізації або використання;
- можливість отримання майбутніх економічних вигод від реалізації або використання нематеріального активу;
- інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних з розробкою нематеріального активу.

11.5 Якщо нематеріальний актив не відповідає вказаним критеріям визнання, то витрати, пов'язані з його придбанням чи створенням, визнаються витратами того звітного періоду, протягом якого вони були здійснені, без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальним активом.

11.6 Не визнаються активом, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені:

- витрати на дослідження;
- витрати на підготовку і перепідготовку кадрів;
- витрати на рекламу та просування продукції на ринку;
- витрати на створення, реорганізацію та переміщення підприємства або його частини;
- витрати на підвищення ділової репутації підприємства, вартість видань і витрати на створення торгових марок (товарних знаків).

11.7 Придбані (створені) нематеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

11.8 Нарахування амортизації нематеріальних активів здійснюється протягом строку їх корисного використання, який встановлюється при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), але не більше 20 років. Строк корисного використання для кожного нематеріального активу становить 3 роки.

11.9 Амортизація нематеріального активу нараховується із застосуванням прямолінійного методу.

11.10 Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому нематеріальний актив став придатним для використання. Суму

Продовження додатку В

нарахованої амортизації підприємства відображають збільшенням суми витрат підприємства і накопиченої амортизації нематеріальних активів.

11.11 Нарахування амортизації припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття нематеріального активу.

11.12 Термін корисного використання нематеріального активу та метод його амортизації переглядаються в кінці звітного року, якщо в наступному періоді очікуються зміни строку корисного використання активу або зміни умов отримання майбутніх економічних вигод.

12. Запаси

12.1 Одиницею бухгалтерського обліку запасів визнавати їх найменування.

- виробничі запаси(сировина,основні та допоміжні матеріали,комплектуючі вироби та інші);
- незавершене виробництво у вигляді не завершених обробкою виробів та незавершених технологічних процесів;
- готова продукція, яка виготовлена на підприємстві,призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам;
- МБП;
- товари, придбані для продажу

12.2 Запаси визнавати активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

12.3 Первісну вартість запасів, придбаних за плату визначати по собівартості запасів згідно з П(С)БО 9.

12.4 Первісну вартість запасів, виготовлених власними силами підприємства, визначати згідно з П(С)БО 16.

12.5 Запаси відображати в бухгалтерському обліку по первісній вартості.

12.6 При відпуску запасів у виробництво, продажу чи іншому вибутті їх оцінку здійснювати по методу собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО).

12.7 Запаси, які не приносять підприємству економічних вигод в майбутньому, визнавати неліквідними і списувати в бухобліку,

12.8 Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, що передані в експлуатацію, виключається зі складу активів (списується з балансу із нарахуванням зносу в розмірі 100% при передачі їх в експлуатацію) з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації і відповідними матеріально-відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання (до моменту їх повної ліквідації, списання з балансу). Малоцінні і швидкозношувані предмети вартістю до 200,00 грн. за одиницю при передачі їх в експлуатацію за балансом не враховуються (окрім приладів обліку та спецодягу).

Продовження додатку В

12.9 Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

12.10 Сума транспортно-заготівельних витрат розподіляється між сумою запасів на придбання яких були понесені ці витрати пропорційно сумі прибуткового документа у порядку, передбаченому П(С)БО 9.

12.11 В особливих випадках дозволяється відображення первісної вартості запасів без вартості транспортно-заготівельних витрат (при несвоєчасному наданні товарно-транспортних накладних або актів виконаних робіт) з віднесенням цих витрат на рах.91 в звітному періоді.

13. Виробництво продукції.

13.1. Облік виробництва продукції формувати по передільному методу, а саме як сукупність технологічних операцій, яка проходить послідовно через ряд дільниць виробництва. Об'єктом обліку та калькування є продукт чи група продуктів технологічного переділу.

13.2. Оцінку незавершеного виробництва на кожному переділі проводити за фактично понесеними витратами. Одиницею обліку прийняти кв.м або кілограми.

13.3. Прийняти як базу розподілу змінних і постійних розподілених загальновиробничих витрат – заробітну плату виробничих дільниць та відносити їх до собівартості виходячи з фактичної потужності звітного періоду.

13.4. Кваліфікацію затрат на виробництво проводити згідно П(С)БО 16. Витрати не пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються в собівартість реалізованої продукції, є витратами звітного періоду.

13.5. До собівартості реалізованої продукції включаються:

- виробнича собівартість продукції, яка була реалізована у звітному періоді;
- нерозподілені постійні загальновиробничі витрати;
- наднормативні виробничі витрати.

13.6. Поворотні відходи враховувати в складі прямих матеріальних витрат у розмірі 2% від загальної виробничої собівартості випуску партії продукції на субрахунках рах.25»Напівфабрткати»

13.7. 6% браку (без можливості подальшого використання у виробництві)враховувати у складі виробничої собівартості .

13.8. Суму залишкової бракованої продукції відносити на рах.949

14. Операції в іноземній валюті.

14.1. Інформація про господарські операції, здійснені підприємством в іноземних валютах, в бухгалтерському обліку відображається відповідно до П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів».

14.2. Операції в іноземній валюті при первинному визнанні відображаються у валюті звітності шляхом перерахування суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу НБУ на дату здійснення операції(дата визнання активів,зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат).

14.3. Сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, надана іншим особам у рахунок платежів для придбання немонетарних активів (запасів,

Продовження додатку В

основних засобів, нематеріальних активів тощо) і отримання робіт і послуг, при включенні до вартості цих активів (робіт, послуг) перераховується у національну валюту за курсом НБУ на дату сплати авансу. При реалізації (відвантаженні) готової продукції, товарів, виконанні роботи в рахунок отриманої попередньої оплати в іноземній валюті, дохід в бухгалтерському обліку визначається виходячи з валютного курсу, що діяв на дату одержання такого авансу.

14.4. Визначення курсової різниці по коштах на інших монетарних статтях балансу, виражених в іноземній валюті, провадиться на дату здійснення розрахунків і на дату балансу.

14.5. За немонетарними статтями розрахунку курсових різниць не проводять. Вони відображаються в балансі за історичною собівартістю за валютним курсом на дату здійснення операції або за справедливою вартістю за валютним курсом на дату визначення цієї справедливої вартості.

15. Дебіторська заборгованість

15.1. Дебіторську заборгованість визнавати активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод і її можливо достовірно визначити. В балансі дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги, визнавати по чистій вартості, що дорівнює сумі дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

15.2. Величина сумнівних боргів визначається, виходячи з платоспроможності окремих дебіторів, питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати або на основі класифікації дебіторської заборгованості.

15.3. Визначена на основі класифікації дебіторської заборгованості величина сумнівних боргів на дату балансу становить залишок резерву сумнівних боргів на ту саму дату.

15.4. Залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату.

15.5. Класифікація дебіторської заборгованості здійснюється групуванням дебіторської заборгованості за строками її непогашення із встановленням коефіцієнта сумнівності для кожної групи. Коефіцієнт сумнівності встановлюється підприємством, виходячи з фактичної суми безнадійної дебіторської заборгованості за попередні звітні періоди. Коефіцієнт сумнівності, як правило, зростає зі збільшенням строків непогашення дебіторської заборгованості. Величина резерву сумнівних боргів визначається як сума добутків поточної дебіторської заборгованості відповідної групи та коефіцієнта сумнівності відповідної групи.

1.	до 7 місяців	-	3%
2.	від 7-10 місяців	-	30%
3.	від 10-12 місяців	-	67%
4.	більше 12 місяців	-	100%

Продовження додатку В

15.6. Нарахування суми резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у звіті про фінансові результати у складі інших операційних витрат.

15.7. Виключення безнадійної дебіторської заборгованості з активів здійснюється з одночасним зменшенням величини резерву сумнівних боргів. У разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів безнадійна дебіторська заборгованість списується з активів на інші операційні витрати.

Сума відшкодування раніше списаної безнадійної дебіторської заборгованості включається до складу інших операційних доходів.

15.8. Поточна дебіторська заборгованість, щодо якої створення резерву сумнівних боргів не передбачено, у разі визнання її безнадійною списується з балансу з відображенням у складі інших операційних витрат.

15.9. Частина довгострокової дебіторської заборгованості, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу, відображається на ту саму дату в складі поточної дебіторської заборгованості.

15.10. Довгострокова дебіторська заборгованість, на яку нараховуються проценти, відображається в балансі за їхньою теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від виду заборгованості та умов її погашення.

15.11. Доходи від нарахування штрафів, пені, неустойка та інші санкції за невиконання або неналежне виконання умов договору визначаються доходами і відображаються в бухгалтерському обліку та звітності лише тоді, коли щодо них існує імовірність їх погашення : рішення суду про задоволення позову або рішення боржника про визнання санкції.

16. Зобов'язання

16.1. Зобов'язання (обов'язок чи відповідальність діяти певним чином) визнавати лише тоді, коли актив отриманий, або коли підприємство має безвідмовну угоду придбати актив.

16.2. Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду.

16.3. Зобов'язання, на яке нараховуються відсотки та яке підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу, слід розглядати як довгострокове зобов'язання, якщо первісний термін погашення був більше ніж дванадцять місяців та до затвердження фінансової звітності існує угода про переоформлення цього зобов'язання на довгострокове.

- Довгострокове зобов'язання за кредитною угодою (якщо угода передбачає погашення зобов'язання на вимогу кредитора (позикодавця) у разі порушення певних умов, пов'язаних з фінансовим станом позичальника), умови якої порушені, вважається довгостроковим, якщо:

Продовження додатку В

- позикодавець до затвердження фінансової звітності погодився не вимагати погашення зобов'язання внаслідок порушення;

- не очікується виникнення подальших порушень кредитної угоди протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

16.4. Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання.

16.5. Взнявши до уваги, що кредитні кошти, залучені підприємством з ціллю проведення будівництва та реконструкції заводу, тому відповідно нараховані відсотки по даному кредиту мають відноситись до зобов'язань як вимагає П(С)БО 31.

16.6. Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення.

17. Оплата праці.

17.1. Виплата основної, додаткової заробітної плати та інших заохочувальних та компенсаційних виплат здійснюється відповідно штатного розпису оплати праці та «Положення про преміювання».

17.2. Нараховану заробітну плату розподіляти відповідно класифікації витрат, у розрізі відділів де фактично знаходиться працівник.

17.3. Відображення в обліку та фінансовій звітності зобов'язань за виплатами працівникам здійснюється відповідно до П(С)БО 26 «Виплати працівникам».

18. Інші активи та зобов'язання

18.1. До «Витрат майбутніх періодів» відносити раніше сплачену орендну плату, суми за підписку періодичних видань, раніше сплачені рекламні послуги та суми страхових платежів, вартість торгових патентів, вартість строкових ліцензій та інших спеціальних дозволів, а також всі інші витрати, що стосуються наступного облікового періоду.

18.2. До складу «Доходів майбутніх періодів» включати суми доходів, нарахованих на протязі поточного чи попередніх звітних періодів, які будуть визначені в наступних звітних періодах.

18.3. Оцінку ступеня завершеності операції з надання послуг (виконання робіт) здійснювати шляхом вивчення виконаної роботи, при цьому в бухгалтерському обліку доходи відображати у звітному періоді підписання акта про надані послуги (виконані роботи).

18.4. Товари, передані на комісію, не вважати реалізованими при передачі комісіонеру, тому ці операції не вважати доходами.

18.5. Класифікацію затрат на виробництво проводити згідно з П(С)БО 16. Витрати не пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються в собівартість реалізованої продукції, є витратами звітного періоду. Класифікацію адміністративних витрат і витрат на збут здійснювати згідно з П(С)БО 16.

18.6. По кожному контрагенту вести облік у розрізі договорів (замовлень).

18.7. Оцінку активів або зобов'язань в операціях з пов'язаними сторонами Підприємство проводить по методу балансової вартості.

Продовження додатку В

18.12. Використовувати на Підприємстві передбачені діючими законодавчими актами граничні норми добових на службові відрядження, граничну величину розрахунків готівкою, терміни подачі звіту про використання коштів, тощо.

18.13. Встановити тривалість операційного циклу - до підписання актів виконаних робіт, але не більше одного календарного року.

20. Заключні положення

20.1. Загальний контроль за виконанням вимог Наказу залишаю за собою.

20.2. Безпосередній контроль за виконанням вимог Наказу покладається на головного бухгалтера Підприємства.

20.3. У випадку зміни норм чинного законодавства щодо питань, які передбачені Наказом, перевагу мають норми законодавства. У такому разі у Наказ повинні бути внесені відповідні зміни..

20.4. Прийнята і затверджена наказом облікова політика є незмінною протягом зазначеного року та до прийняття нового Наказу. Зміни облікової політики є можливими лише у випадках, передбачених п.9 П(ЯМ)БО 6 «Виправлення помилок та змін у фінансових звітах»:

- у разі коли змінюються статутні вимоги;
- у разі коли змінюються вимоги органу, який затверджує П(С)БО;
- у разі, коли зміни облікової політики забезпечують більш достовірне відображення подій або операцій.

Даний Наказ є обов'язковим нормативним документом ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс», дотримання якого має відповідати документообіг товариства та вступає в силу з моменту підписання директором підприємства.

Директор _____

Мірошник Вадим Миколайович

Додаток Г**ДОГОВІР 1-0917**
про надання послуг

м. Київ

“01” квітня 2019р.

Сторони:

Замовник: Товариство з обмеженою відповідальністю „АТЕК” в особі директора Ковальова Олексія Петровича, який діє на підставі Статуту, з однієї сторони, та

Виконавець Товариство з обмеженою відповідальністю „Брітіш Авто Клуб Асістанс” з другої сторони, уклали цей Договір про наступне:

1. Предмет договору

1.1. Виконавець зобов’язується за завданням Замовника надати юридичні послуги клієнтам замовника, в порядку та на умовах, визначених цим Договором.

1.2. Згідно з цього Договору, Виконавець надає Замовнику наступні послуги:

1.2.1. підготовку та аналіз договорів;

1.2.2. складання юридичних довідок, надання усних та письмових юридичних консультацій;

1.2.3. представництво інтересів Замовника та його клієнтів в органах державної влади, місцевого самоврядування та в судах всіх інстанцій, в органах державної виконавчої служби та в інших підприємствах, установах та організаціях за дорученням;

1.2.4. отримання ліцензій, дозволів для здійснення господарської діяльності Замовника та його клієнтів;

1.2.5. інші юридичні послуги за домовленістю з Замовником.

2. Ціна та умови оплати

2.1. Вартість послуг визначається сторонами за домовленістю по факту їх надання за результатами кожного календарного місяця та фіксується в актах про надані послуги.

2.2. Акт про надані послуги підписується Сторонами до 10 числа місяця, наступного за календарним місяцем, в якому фактично надавалися послуги.

2.3. Замовник зобов’язаний перерахувати суму зазначену в акті про надані послуги протягом 5 днів з моменту підписання такого акту.

3. Обов’язки сторін

3.1. Обов’язки Виконавця:

3.1.1. Своєчасно та якісно надавати послуги зазначені в п. 1.2 цього Договору.

3.1.2. Виконувати свої обов’язки свідомо та професійно, підтримувати високу репутацію Замовника.

3.1.3. Зберігати та не розголошувати службову та комерційну таємницю, а також іншу конфіденційну інформацію, що стала йому відома під час виконання обов’язків за цим Договором.

Продовження додатку Г

3.1.4. Забезпечити збереження матеріальних цінностей і майна Замовника, які були надані Виконавцю для виконання ним своїх обов'язків, своєчасно повернути відповідне майно Замовнику.

3.1.5. Не провадити особисто або через третіх осіб будь-яку іншу діяльність додатково до роботи за цим договором, яка може протирічити інтересам Замовника та/або виконанню цього Договору.

3.1.6. При виникненні обставин, що перешкоджають належному виконанню своїх зобов'язань, згідно з цим Договором, терміново повідомити про це Замовника.

3.1.7. Складати та передавати Замовнику акти про надання послуг.

3.2. **Обов'язки Замовника:**

3.2.1. Чітко, ясно і своєчасно визначати Виконавцю завдання, які відповідають покладеним на нього обов'язкам.

3.2.2. Створити необхідні умови для Виконавця для реалізації ним своїх обов'язків за цим Договором (своєчасно надавати необхідні документи та матеріали, доручення на представництво інтересів Замовника та його клієнтів, забезпечення необхідними грошовими коштами).

3.2.3. Відшкодувати витрати Виконавця, пов'язані з виконанням ним своїх обов'язків за цим Договором.

4. Відповідальність сторін та вирішення спорів

4.1. У випадку порушення своїх зобов'язань за цим Договором Сторони несуть відповідальність визначену цим Договором та чинним законодавством. Порушенням зобов'язання є його невиконання або неналежне виконання, тобто виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання.

4.2. Сторони не несуть відповідальність за порушення своїх зобов'язань за цим Договором, якщо воно сталося не з їх вини. Сторона вважається не винуватою, якщо вона доведе, що вжила всіх залежних від неї заходів для належного виконання зобов'язання.

4.3. Жодна із Сторін не несе відповідальність за невиконання чи неналежне виконання своїх зобов'язань по цьому Договору, якщо це невиконання чи неналежне виконання зумовлені дією обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).

4.4. За одноразову необгрунтовану відмову від виконання своїх зобов'язань винна Сторона сплачує іншій Стороні штраф у розмірі 3 % від вартості послуг.

4.5. За недотримання строків сплати зазначених в п. 3.3. Договору Замовник сплачує Виконавцю пеню у розмірі подвійної облікової ставки НБУ, що діяла на момент прострочення за кожний день прострочення.

4.6. Замовник має право відмовитись від прийняття наданих послуг, якщо ці послуги не відповідають умовам Договору, і вимагати від Виконавця відшкодування збитків, якщо вони виникли внаслідок невиконання або неналежного виконання Виконавцем взятих на себе обов'язків за цим Договором.

5. Форс – мажорні обставини

Продовження додатку Г

5.1. Сторони звільняються від відповідальності за часткове чи повне невиконання або неналежне виконання зобов'язань за Договором, якщо вони є наслідком непереборної сили (пожежі, повені, землетрусу, стихійного лиха, воєнних дій і інших обставин непереборної сили), і якщо ці обставини безпосередньо вплинули на виконання Договору, то виконання продовжується відповідно на строк, протягом якого діяли ці обставини.

5.2. Якщо форс – мажорні обставини будуть продовжуватися більше трьох місяців, то кожна зі Сторін буде мати право відмовитися від подальшого виконання зобов'язань за Договором, і в цьому випадку Договір вважається припиненим у випадку досягнення Сторонами згоди про правові наслідки по всіх умовах даного Договору.

5.3. Сторона, яка не може виконати зобов'язання за Договором, повинна письмово не пізніше п'яти днів повідомити іншу Сторону про настання форс – мажору, припинення виконання своїх зобов'язань із проектом врегулювання взаємних зобов'язань.

5.4. Наявність форс – мажорних обставин має бути підтверджена необхідними документами Торгово – промислової палати або іншого уповноваженого органу України.

5.5. Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про настання чи припинення форс – мажорних обставин позбавляє Сторону права на них посилалися.

6. Реквізити сторін**6.1. Замовник: ТОВ «АТЕК»**

Поштова адреса та індекс: 02156, м. Київ, вул. Кубанської України, 41

Телефон / факс: +38044-502-11-09

Поточний рахунок: 5852456985214741 у АТ «Приватбанк», МФО 302044

ЄДРПОУ: 144328961

6.2. Виконавець: ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс»

Поштова адреса та індекс: 01030, м. Київ, вул. Липиського, 14

Телефон / факс: +38044-315-26-26

Поточний рахунок: 440252236952023 у АТ «Приватбанк», МФО 320144

ЄДРПОУ: 35221782

Замовник

Виконавець

М. П.

М. П.

Додаток Д

Постачальник

ТОВ "Брітш Авто Клаб Асістанс"
 ЄДРПОУ 39328914, тел. 3830949
 Р/р 440252236952023 у АТ «Приватбанк», МФО 320144

Одержувач

Адреса 01030, м. Київ, вул. Липиського, 14
 ТОВ "АТЕК"
 тел. 0445928330

Платник

той самий

Замовлення

Без замовлення

Рахунок-фактура № СФ-0034
від 2 Травня 2019 р.

№	Назва	Од.	Кількість	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ
1	Послуги юридичного обслуговування у травні 2019р. згідно дог. №1-0917 від 01.04.19р.	грн	1,000	22101,60	22101,60

Всього: 22101,60

Всього на суму:

Двадцять дві тисячі сто одна гривня 60 копійок

Без ПДВ

Виписав(ла): _____

Додаток Е

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
ТОВ "Брітіш Авто Клуб Асістанс"

Мірошник В.М.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
ТОВ "АТЕК"

Ковальов О.П.

АКТ № ОУ-0034
здачі-прийняття робіт (надання послуг)

Ми, представники Замовника ТОВ АТЕК" директор Ковальов О.П., з одного боку, та представник Виконавця ТОВ "Брітіш Авто Клуб Асістанс" директор Мірошник В.М., з іншого боку, склали цей акт про те, що Виконавцем були проведені такі роботи (надані такі послуги) по рахунку № СФ-0034 від 02.05.19:

Послуги юридичного обслуговування у травні 2019р. згідно дог. №1-0917 від 01.04.19р.

- 1 грн 23'008.43 грн

Загальна вартість робіт (послуг) 23'008.43 грн (Двадцять три тисячі вісім гривень 43 копійки).
Без ПДВ.

Сторони претензій одна до одної не мають.

Місце складання: м.Київ

Від Виконавця*:

Директор Мірошник В.М.

* Відповідальний за здійснення господарської операції і правильність її оформлення

Від Замовника:

Директор Ковальов О.П.

Додаток Ж

Кореспонденція рахунків з визнання та відображення доходів від надання послуг ТОВ «Брітш Авто Клуб Асістанс»

№	Господарська операція	Документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			ДТ	КТ	
<i>Визнання доходів від надання послуг на умовах передоплати</i>					
1	Отримано передоплату від клієнта за договором надання послуг	Виписка банку, Договір надання послуг	311	681	12 000
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	643	641	2 000
3	Визнано дохід від реалізації послуг	Видаткова накладна	361	703	12 000
4	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	703	643	2 000
5	Списано собівартість наданих послуг	Довідка бухгалтерії	903	23.1 + 91.1	6 000
6	Списано на фінансовий результат				
-	Дохід від реалізації послуг	Довідка бухгалтерії	703	791	10 000
-	Собівартість наданих послуг		791	903	6 000
<i>Визнання доходів від надання послуг із подальшою оплатою</i>					
1	Підписано акт наданих послуг (надання юридичної та технічної підтримки)	Акт наданих послуг	361	703	24 000
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	703	641	4 000
3	Списано собівартість наданих послуг	Довідка бухгалтерії	903	23.1 + 91.1	15 000
4	Списано на фінансовий результат				
-	Дохід від надання послуг	Довідка бухгалтерії	703	791	20 000
-	Собівартість надання послуг		791	903	15 000

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Додаток 3

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

суб'єкта малого підприємництва

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство: ТОВ "Брітіш Авто Клаб Асістанс"

Територія: Україна

Організаційно-правова

форма господарювання: Приватне підприємство

Вид економічної діяльності: діяльність інформаційних довідкових служб

Середня кількість працівників, осіб: 11

Одиниця виміру: тис. грн з округленням до цілих

Адреса, телефон: 01030, м. Київ, вул. Липинського 14

КОДИ

01.01.2015

35221782

за ЄДРПОУ

за

КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

80.22

1801006

1. Баланс

на 31 грудня 2014 р.

Форма №
1-мКод за
ДКУД

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	1964	1920
первісна вартість	1011	3644	3696
знос	1012	1680	1777
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1964	1920
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	271	263
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		1
у тому числі з податку на прибуток	1136		

Продовження додатку 3

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3	26
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	41	57
Витрати майбутніх періодів	1170	57	50
Інші оборотні активи	1190	7	10
Усього за розділом II	1195	378	407
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	2342	2327

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	112	112
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1175	1408
Неоплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	1287	1520
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	1051	803
розрахунками з бюджетом	1620	2	1
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	2	2
Усього за розділом III	1695	1054	806
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	2342	2326

Продовження додатку 3

2. Звіт про фінансові результати
за 2014 р.

Форма № 2-м

1801007

Код за ДКУД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	17 425	15 683
Інші операційні доходи	2120	808	727
Інші доходи	2240	18	16
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	18 251	16 426
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	14 491	13 042
Інші операційні витрати	2180	902	812
Інші витрати	2270	20	18
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	15 413	13 872
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	2 838	2 554
Податок на прибуток	2300	511	460
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	2 327	2 094

Керівник

Мірошник В.М.

Головний бухгалтер

Понуда Г.Г.

Продовження додатку 3

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

суб'єкта малого підприємництва

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство: ТОВ "Брігіш Авто Клуб
Асістанс"

Територія: Україна

Організаційно-правова

форма господарювання: Приватне
підприємствоВид економічної діяльності: діяльність
інформаційних довідкових служб

Середня кількість працівників, осіб: 11

Одиниця виміру: тис. грн з округленням до
цілих

Адреса, телефон: 01030, м. Київ, вул. Липинського 14

КОДИ

01.01.2016

35221782

за ЄДРПОУ

за

КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

80.22

1801006

1. Баланс

на 31 грудня 2015 р.

Форма №
1-м

Код за ДКУД

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		-
Основні засоби:	1010	1920	1678
первісна вартість	1011	3696	3322
знос	1012	1777	1645
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1920	1678
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	263	274
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1	
у тому числі з податку на прибуток	1136		

Продовження додатку 3

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	26	4
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	57	7
Витрати майбутніх періодів	1170	50	63
Інші оборотні активи	1190	10	4
Усього за розділом II	1195	407	352
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	2327	2030

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	112	112
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1408	1673
Неоплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	1520	1785
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	803	244
розрахунками з бюджетом	1620	1	1
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	2	1
Усього за розділом III	1695	806	246
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	2326	2030

Продовження додатку 3

2. Звіт про фінансові результати
за 2015 р.

Форма № 2-м

1801007

Код за
ДКУД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	19 148	17 425
Інші операційні доходи	2120	1 520	808
Інші доходи	2240	23	18
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	20 691	18 251
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	15 915	14 491
Інші операційні витрати	2180	1 525	902
Інші витрати	2270	23	20
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	17 463	15 413
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	3 228	2 838
Податок на прибуток	2300	581	511
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	2 647	2 327

Керівник

Мірошник В.М.

Головний бухгалтер

Понуда
Г.Г.

Продовження додатку 3

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

суб'єкта малого підприємництва

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство: ТОВ "Брітш Авто Клаб Асістанс"

Територія: Україна

Організаційно-правова

форма господарювання: Приватне підприємство

Вид економічної діяльності: діяльність
інформаційних довідкових служб

Середня кількість працівників, осіб: 11

Одиниця виміру: тис. грн з округленням до цілих

Адреса, телефон: 01030, м. Київ, вул. Липинського 14

КОДИ

01.01.2017

за
ЄДРПОУ

35221782

за
КОАТУУза
КОПФГ

за КВЕД

80.22

1801006

1. Баланс

на 31 грудня 2016 р.

Форма №
1-мКод за
ДКУД

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби:	1010	1678	2250
первісна вартість	1011	3322	3966
знос	1012	1645	1716
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1678	2250
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	274	268
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		1
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4	2

Продовження додатку 3

Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	7	74
Витрати майбутніх періодів	1170	63	50
Інші оборотні активи	1190	4	10
Усього за розділом II	1195	352	405
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	2030	2654

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	112	112
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1673	2086
Неоплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	1785	2198
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	244	451
розрахунками з бюджетом	1620	1	2
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	1	3
Усього за розділом III	1695	246	456
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	2030	2654

Продовження додатку 3

2. Звіт про фінансові результати
за 2016 р.

Форма № 2-м

1801007

Код за
ДКУД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	20 123	19 148
Інші операційні доходи	2120	789	1 520
Інші доходи	2240	31	23
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	20 943	20 691
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	14 752	15 915
Інші операційні витрати	2180	1 102	1 525
Інші витрати	2270	43	23
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	15 897	17 463
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	5 046	3 228
Податок на прибуток	2300	908	581
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	4 137	2 647

Керівник

Мірошник В.М.

Головний бухгалтер

Понуда
Г.Г.

Продовження додатку 3

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

суб'єкта малого підприємства

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство: ТОВ "Брітш Авто Клаб Асістанс"

Територія: Україна

Організаційно-правова

форма господарювання: Приватне підприємство

Вид економічної діяльності: діяльність інформаційних довідкових служб

Середня кількість працівників, осіб: 10

Одиниця виміру: тис. грн з округленням до цілих

Адреса, телефон: 01030, м. Київ, вул. Липинського 14

КОДИ

01.01.2018

35221782

за ЄДРПОУ

за

КОАТУУ

за

КОПФГ

за КВЕД

80.22

1801006

1. Баланс

на 31 грудня 2017 р.

Форма №
1-м

Код за ДКУД

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	
Основні засоби:	1010	2250	1590
первісна вартість	1011	3966	3427
знос	1012	1716	1837
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	2250	1590
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	268	258
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1	2
у тому числі з податку на прибуток	1136		

Продовження додатку 3

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2	50
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	74	40
Витрати майбутніх періодів	1170	50	50
Інші оборотні активи	1190	10	11
Усього за розділом II	1195	405	409
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	2654	1999

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	112	112
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2086	1763
Неоплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	2198	1875
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	451	122
розрахунками з бюджетом	1620	2	1
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	3	1
Усього за розділом III	1695	456	124
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	2654	1999

Продовження додатку 3

2. Звіт про фінансові результати
за 2017 р.

Форма № 2-м

1801007

Код за
ДКУД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	18 298	20 123
Інші операційні доходи	2120	692	789
Інші доходи	2240	42	31
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	19 032	20 943
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	15 123	14 752
Інші операційні витрати	2180	501	1 102
Інші витрати	2270	30	43
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	15 654	15 897
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	3 378	5 046
Податок на прибуток	2300	608	908
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	2 770	4 137

Керівник

Мірошник В.М.

Головний бухгалтер

Понуда
Г.Г.

Продовження додатку 3

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

суб'єкта малого підприємства

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство: ТОВ "Брітш Авто Клаб Асістанс"

Територія: Україна

Організаційно-правова

форма господарювання: Приватне підприємство

Вид економічної діяльності: діяльність інформаційних довідкових служб

Середня кількість працівників, осіб: 9

Одиниця виміру: тис. грн з округленням до цілих

Адреса, телефон: 01030, м. Київ, вул. Липинського 14

КОДИ

01.01.2019

35221782

за ЄДРПОУ

за

КОАТУУ

за КОПФГ

80.22

за КВЕД

1801006

1. Баланс

Форма №

1-м

Код за

ДКУД

на 31 грудня 2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	1590	1199
первісна вартість	1011	3427	4158
знос	1012	1837	2959
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1590	1199
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	258	245
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	2	1
у тому числі з податку на прибуток	1136		

Продовження додатку 3

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	50	2
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	40	27
Витрати майбутніх періодів	1170	50	
Інші оборотні активи	1190	11	12
Усього за розділом II	1195	409	286
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	1999	1485

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	112	112
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1763	1345
Неоплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	1875	1457
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	122	27
розрахунками з бюджетом	1620	1	2
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	1	0
Усього за розділом III	1695	124	29
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	1999	1485

Продовження додатку 3

2. Звіт про фінансові результати
за 2018 р.

Форма № 2-м

1801007

Код за
ДКУД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	26 088	18 298
Інші операційні доходи	2120	594	692
Інші доходи	2240	54	42
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	26 736	19 032
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	18 204	15 123
Інші операційні витрати	2180	452	501
Інші витрати	2270	41	30
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	18 697	15 654
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	8 039	3 378
Податок на прибуток	2300	1 447	608
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	6 592	2 770

Керівник

Мірошник В.М.

Головний бухгалтер

Понуда Г.Г.

Додаток К**Пояснювальна записка**

Розрахунок ефективності проводиться шляхом порівняння витрат з економічним ефектом як грошовим виразом результату. Позитивний економічний ефект - це економія, негативний - збиток.

Кінцевим результатом виробничо-господарської діяльності підприємства є надані послуги, тобто новостворена вартість, а фінансовим результатом комерційної діяльності - отриманий прибуток.

Відповідні види ефективності розрізняють переважно на підставі одержуваних результатів господарської діяльності підприємства.

Економічну ефективність відображають через різні вартісні показники, що характеризують проміжні та кінцеві результати діяльності. До таких показників належать: обсяг наданих послуг, величина одержаного прибутку, рентабельність, економія ресурсів, продуктивність праці тощо.

Соціальна ефективність полягає у скороченні тривалості робочого тижня, збільшенні кількості нових робочих місць, поліпшенні умов праці та побуту тощо.

Для кожного підприємства бажане підвищення ефективності діяльності всіх структурних підрозділів, що в цілому приведе до підвищення ефективності роботи всього підприємства.

Суть проблеми підвищення ефективності діяльності полягає в тому, щоб на кожен одиницю витрат досягти максимально можливого збільшення обсягу наданих послуг або прибутку. Виходячи з цього, єдиним макроекономічним критерієм ефективності діяльності стає зростання продуктивності суспільної праці.

Система показників ефективності діяльності включає декілька груп:

- узагальнюючі показники ефективності діяльності - рівень задоволення потреб ринку, надання послуг на одиницю витрат ресурсів, прибуток на одиницю загальних витрат, витрати на одиницю послуг, рентабельність туристичного

Продовження додатку К

продукту чи надання послуг, частка приросту послуг за рахунок інтенсифікації діяльності;

- показники ефективності використання праці (персоналу) - темпи зростання продуктивності праці, частка приросту продукції за рахунок зростання продуктивності праці, коефіцієнт використання корисного фонду робочого часу, трудомісткість, зарплатомісткість одиниці продукту (послуги);

- показники ефективності використання основних та оборотних фондів - загальна фондovіддача та фондovіддача активної частини основних фондів, рентабельність основних фондів, фондомісткість одиниці продукту (послуги), матеріаломісткість;

- показники ефективності використання фінансових коштів - оборотність коштів, рентабельність оборотних коштів, рентабельність інвестицій, термін окупності вкладених інвестицій.

Відповідно до отриманих результатів оцінювання (табл. 2.7), показник ефективності надання послуг підприємством ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» не мав визначеної тенденції. Так, впродовж 2014-2016 рр. рівень ефективності надання послуг мав тенденцію до зниження – з 3,17 пункти у 2014 році до 2,68 пункти у 2016 році (рис. 2.3.). Важливо також звернути увагу на показники рентабельності витрат з надання послуг. У 2014 році даний показник становив 217,34%, у 2015 році – 197,95%, у 2016 році – 171,20%, у 2017 році – 195,34%, у 2018 році – 212,50%. Варто зазначити, що рентабельність витрат з надання послуг мала аналогічну тенденцію до показника ефективності надання послуг. Це зумовлено тим, що процес організації надання послуг на підприємстві є дуже витратним.

Відповідно до отриманих результатів оцінювання (табл. К.1), показник ефективності надання послуг підприємством ТОВ «Брітіш Авто Клуб Асістанс» не мав визначеної тенденції. Так, впродовж 2014-2016 рр. рівень

ефективності надання послуг мав тенденцію до зниження – з 3,17 пункти у 2014 році до 2,68 пункти у 2016 році (рис. К.1)

Продовження додатку К

Таблиця К.1

**Розрахунок показників ефективності надання послуг підприємством
ТОВ «Брітш Авто Клуб Асістанс» за 2014-2018 рр.**

Показник	Формула	2014	2015	2016	2017	2018	2018 проти 2014	2018 проти 2017
Собівартість забезпечення процесу надання послуг, тис.грн	V_3	684	552	621	693	986,1	302	293
Інші витрати, пов'язані з наданням послуг, тис.грн	V_i	524	412	431	487	766,9	243	280
Сукупні витрати на надання послуг, тис.грн	$CB = V_3 + V_i$	1208	964	1052	1180	1753,1	545	573
Ефект від надання консалтингових послуг на зовнішній ринок, тис.грн	$ПРК = ОР - СВ$	2626	1908	1801	2305	3725	1100	1420
Ефективність надання послуг надання послуг, пунктів	$Еф = ОР / СВ$	3,17	2,98	2,68	2,95	3,13	-0,05	0,18
Рентабельність витрат з надання послуг, %	$Рвк = ПРК / СВ \times 100\%$	217,34	197,95	171,20	195,34	212,50	-4,8	17,2
Рентабельність надання послуг, %	$Рпк = ПРК / ОР \times 100\%$	68,49	66,44	63,93	66,30	68,00	-0,5	1,7

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Важливо також звернути увагу на показники рентабельності витрат з надання послуг. У 2014 році даний показник становив 217,34%, у 2015 році –

197,95%, у 2016 році – 171,20%, у 2017 році – 195,34%, у 2018 році – 212,50%.

Варто зазначити, що рентабельність витрат з надання послуг мала аналогічну

Продовження додатку К

тенденцію до показника ефективності надання послуг. Це зумовлено тим, що процес організації надання послуг на підприємстві є дуже витратним.

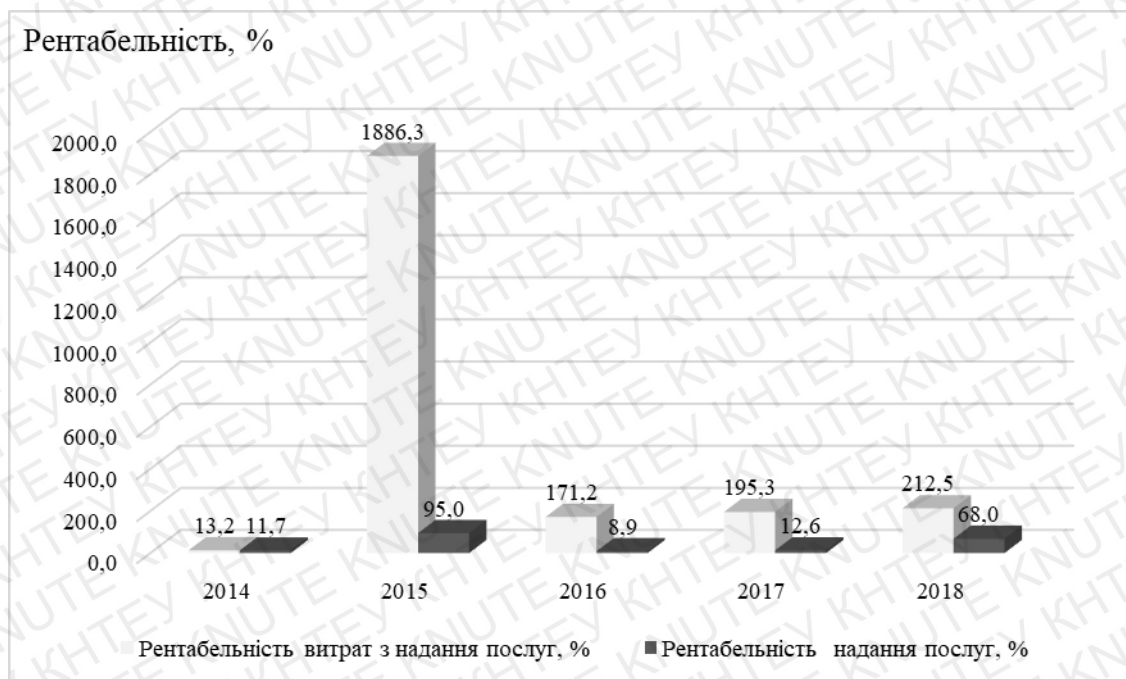

Рис. Ж. 1. Динаміка рентабельності надання послуг підприємством ТОВ «Брітш Авто Клуб Асістанс» за 2014-2018 рр.

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

У 2017-2018 рр. можна було спостерігати зростання рівня ефективності надання послуг до 3,13 пунктів. Аналогічну тенденцію зміни мали показники рентабельності надання послуг на та рентабельності витрат з організації цих послуг.